

Specialeafhandling: Krisecenterophold med børn og vurderingen af barnets bedste i forældreansvarssager

Fagområde: Specialiseret familieret	
Problemformulering: Hvilken betydning har oplysninger om krisecenterophold med børn for fastlæggelsen og anvendelsen af hensynet til barnets bedste i forældreansvarssager om bopæl, samvær og anden kontakt, og kan anvendelsen af sådanne oplysninger rejse retssikkerhedsmæssige spørgsmål samt spørgsmål om indirekte forskelsbehandling efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8?	
Navn	KU-brugernavn
Nor Bader	Nbk844

Vejleder: Frank Høgholm Pedersen	Antal tegn: 120.030 ekskl. mellemrum
---	---

Må benyttes på Det Kongelige Bibliotek (sæt kryds).	
Må ikke benyttes på Det Kongelige Bibliotek (sæt kryds).	x

Studerende på Cand. soc i jura (sæt kryds)	
Studerende på Cand. jur (sæt kryds)	x

Afleveringsdato: 25.05.2026	Karakter:
------------------------------------	------------------

Deklaration for anvendelse af generative AI-værktøjer (GAI) i eksamensbesvarelser ved Det Juridisk Fakultet

Deklaration for anvendelse af generative GAI-værktøjer (studerende)
☒ Jeg/vi har benyttet generativ GAI som hjælpemiddel/værktøj (sæt kryds) ☐ Jeg/vi har IKKE benyttet generativ GAI som hjælpemiddel/værktøj, ud over evt. brug af GAI til stavekontrol (sæt kryds) <i>Hvis dette er tilfældet, behøver du/I ikke at udfylde resten.</i>
Oplist, hvilke GAI-værktøjer der er benyttet, inkl. link til platformen (hvis muligt): ChatGPT, OpenAI: https://chatgpt.com
Beskriv hvordan generativ AI er anvendt i opgaven: Beskrivelse af anvendelsen: 1) Generativ AI er anvendt som sprogligt og teknisk hjælpemiddel i forbindelse med specialets udarbejdelse. AI er anvendt til korrekturlæsning, sproglig forbedring, samt som støtte ved anonymisering af ikke-offentliggjorte sagsforløb, herunder identifikation og erstatning af personhenførbare oplysninger, med samtykke fra de involverede parter (klienter). 2) AI er anvendt i skrive- og redigeringsfasen, navnlig efter at specialets juridiske analyser og hovedkonklusioner var udarbejdet. Outputtet er ikke anvendt ukritisk, men er gennemgået, redigeret og kontrolleret manuelt. 3) AI er ikke anvendt som selvstændig juridisk kilde eller som grundlag for specialets retlige analyser og konklusioner. Det endelige indhold, kildevalg og de juridiske vurderinger er mine egne.

Abstract

This thesis examines how the principle of the best interests of the child is determined and applied in Danish parental responsibility cases concerning residence and contact arrangements, including other forms of contact, where information about shelter stays involving children forms part of the basis for temporary decisions. The thesis further examines whether the use of such information gives rise to concerns relating to legal certainty, procedural safeguards and indirect discrimination under Article 14 of the European Convention on Human Rights in conjunction with Article 8.

The thesis concludes that the best interests of the child constitute an open legal standard, determined through a concrete assessment of considerations such as protection, stability and continuity, contact with both parents, parental cooperation and the child's right to be heard. The assessment depends not only on these substantive considerations, but also on the evidential basis and procedural framework through which they are identified, examined and weighed.

A shelter stay involving a child has no independent legal effect under Danish parental responsibility law and cannot in itself be equated with a family-law finding of violence, risk or parental unfitness. Shelter-related information may nevertheless be relevant as factual information, particularly where it concerns violence, threats, protection needs, the child's current care situation or the child's contact with the other parent. The weight of such information depends on its content, the manner in which it was produced, its verifiability, its current relevance and its support in the remaining case material.

The thesis further concludes that temporary decisions may give shelter-related information significance beyond the formally provisional character of those decisions. Although temporary decisions do not alter the substantive criteria under the Danish Parental Responsibility Act or formally bind the final decision, they may establish a factual residence or contact arrangement which, over time, may be relied upon as an expression of stability or continuity. The later assessment must therefore consider not only the established situation, but also how that situation arose and whether the current case material can justify the weight attached to it.

Finally, the thesis concludes that the identified mechanism is not gender-specific at the level of the individual case, but may acquire structural significance if access to the relevant factual and evidential position is unequally distributed in practice. The available material does not establish that men and women with the same concrete protection needs have different factual access to shelter stays

involving children, nor that the shelter system or the rules on temporary decisions are, as such, incompatible with Article 14 in conjunction with Article 8. The human rights issue is instead linked to the concrete use of shelter-related information in the individual case. Where such information is given significant, lasting or consolidating weight, its basis, current relevance and support in the remaining case material must be sufficiently examined and capable of verification.

Indholdsfortegnelse

DEKLARATION FOR ANVENDELSE AF GENERATIVE AI-VÆRKTØJER (GAI) I EKSAMENSBE SVARELSER VED DET JURIDISK FAKULTET	2
ABSTRACT	3
DEL I INDLEDNING TIL AFHANDLINGEN	9
1. Indledning	9
1.1. Baggrund.....	9
1.2. Formål og problemformulering.....	10
1.3. Afgrænsning og terminologi	10
1.4. Metode, kilder og disposition for afhandlingen	12
2. Kilder og datagrundlag.....	13
2.1. Retskilder og juridisk litteratur	13
2.2. Officielle data og deres begrænsninger.....	15
2.3. Begrænset offentliggjort retspraksis	16
2.4. Ikke-offentliggjorte sagsforløb	17
2.5. Supplerende statistiske og institutionelle kilder.....	18
2.6. Eksterne undersøgelser og praksisnære bidrag	19
2.7. Sammenfatning	20
3. Det internationale og menneskeretlige grundlag	21
3.1. Indledning	21
3.2. FN's Børnekonvention.....	21
3.3. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).....	22
3.4. Samspejlet mellem forældreansvarsloven og konventionerne	23
4. Barnets bedste i forældreansvarsloven.....	24
4.1. Indledning	24
4.2. Barnets bedste som åben retlig standard – et bevidst lovgivningsmæssigt valg.....	24
4.3. Fleksibilitet versus retssikkerhed	25

5. Centrale hensyn i vurderingen af barnets bedste	26
5.1. Indledning	26
5.2. Hensynet til barnets beskyttelse	27
5.3. Hensynet til stabilitet og kontinuitet i barnets hverdag.....	28
5.4. Hensynet til barnets kontakt med begge forældre.....	29
5.5. Hensynet til forældrenes samarbejdsevne.....	30
5.6. Hensynet til barnets ret til at blive hørt.....	31
5.7. Sammenfatning	33

DEL II SAGENS OPLYSNING, MIDLERTIDIGE AFGØRELSER OG

KRISECENTEROPHOLDETS BETYDNING	34
6. Sagens indledning, oplysning og midlertidige afgørelser	34
6.1. Indledning	34
6.2. Sagens indledning og etablering af det faktiske grundlag	34
6.3. Sagens oplysning og visitation.....	35
6.4. De midlertidige afgørelser	38
6.5. Sammenfatning	43
7. Krisecenteropholdets retlige kvalifikation	43
7.1. Indledning	43
7.2. Krisecenteropholdets retlige kvalifikation	44
7.3. Sammenfatning	45
8. Oplysningsgrundlagets tilblivelse og bevismæssige karakter.....	45
8.1. Indledning	45
8.2. Visitationsgrundlaget	46
8.3. Krisecentererklæringen	46
8.4. Barnets udsagn i krisecentererklæringen	47
8.5. Krisecenteroplysningernes vægt i administrativ praksis.....	48
8.6. Sammenfatning	49
9. Midlertidige afgørelser i krisecentersager og deres faktiske betydning for den senere vurdering af barnets bedste	50

9.1. Indledning	50
9.2. Analyse.....	50
9.3. Samlet vurdering	54
10. Analyse af udvalgte sagsforløb	55
10.1. Indledning	55
10.2. Sag 1.....	55
10.3. Sag 2.....	58
10.4. Sag 3.....	61
10.5. Sag 4.....	64
10.6. Sammenfatning	67
DEL III RETSSIKKERHED OG MULIG INDIREKTE FORSKELSBEHANDLING	69
11. Strukturelle forhold og empirisk grundlag.....	69
11.2. Krisecenterstatistikken i lyset af Justitsministeriets offerundersøgelse	69
11.3. Den faktiske adgang til krisecentertilbud med børn	70
12. Vurdering af indirekte forskelsbehandling	73
12.1. Indledning	73
12.2. Vurdering	74
12.3. Delkonklusion	78
13. Perspektivering.....	78
13.1. Indledning	78
13.2. Retssikkerhedsspørgsmålet i den faglige og retspolitiske debat.....	79
13.3. Sammenfatning	81
DEL IV KONKLUSION	82
14. Konklusion	82
RETSFORSKRIFTER M.V.....	84
AFGØRELSE.....	87

LITTERATUR.....	89
ØVRIGE KILDER.....	92

Indledning til afhandlingen

1. Indledning

1.1. Baggrund

Skilsmisse og samlivsophør berører årligt et betydeligt antal børn i Danmark.¹ I de fleste tilfælde indgår forældrene aftaler om barnets forhold efter samlivsbruddet, men i en del sager udvikler uenigheden sig til konflikter, der nødvendiggør myndighedsinvolvering. Det familieretlige system er indrettet til at håndtere sådanne konflikter med udgangspunkt i barnets bedste, jf. forældreansvarslovens § 4.²

I nogle sager indgår der oplysninger om vold, trusler eller andre beskyttelseshensyn. En forælder kan i den forbindelse tage ophold på krisecenter sammen med barnet.³ Et krisecenterophold er i sig selv en beskyttelsesforanstaltning, men oplysninger om opholdet kan samtidig få betydning i den familieretlige behandling, herunder ved midlertidige afgørelser om barnets bopæl, samvær og anden kontakt.⁴ Sådanne afgørelser træffes ofte tidligt i sagsforløbet og på et foreløbigt oplysningsgrundlag, men kan berøre centrale forhold i barnets hverdag, herunder bopæl, omsorgssituation og kontakt med den anden forælder.

Da barnets bedste er en åben retlig standard, får oplysningsgrundlaget og vægtningen af de enkelte oplysninger særlig betydning. Spørgsmålet er derfor ikke alene, hvordan barnets forhold vurderes materielt, men også om afgørelsen træffes på et tilstrækkeligt oplyst grundlag og under betryggende processuelle rammer. Dette aktualiseres navnlig, hvor oplysninger om vold, trusler, beskyttelsesbehov eller krisecenterophold indgår i en tidlig og foreløbig fase af sagen.

¹ Dahl, Karen Margrethe m.fl., *Evaluering af den familieretlige reform fra 2019 – Hovedresultater*, VIVE, 2025, s. 2.

² Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020 med senere ændringer, §§ 1 og 4.

³ Serviceloven § 109, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025. Om ændringen af § 109 til kønsneutral adgang, se lov nr. 329 af 9. april 2024.

⁴ Forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b.

Da krisecenterophold med børn i praksis langt overvejende registreres hos kvinder,⁵ rejser problemstillingen endvidere spørgsmål om, hvorvidt formelt kønsneutral regulering og praksis kan få kønsmæssigt ulige virkninger af betydning efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

På denne baggrund søger afhandlingen at besvare nedenstående problemformulering.

1.2. Formål og problemformulering

Afhandlingen har til formål at undersøge, hvordan hensynet til barnets bedste fastlægges og anvendes i forældreansvarssager om bopæl, samvær og anden kontakt, når oplysninger om krisecenterophold med børn indgår i afgørelsesgrundlaget. Det undersøges navnlig, om sådanne oplysninger kan påvirke sagens faktiske og processuelle udgangspunkt og den efterfølgende vurdering af barnets bedste, samt om dette rejser retssikkerhedsmæssige spørgsmål og spørgsmål om indirekte forskelsbehandling efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

1.3. Afgrænsning og terminologi

Princippet om barnets bedste indgår i flere retlige sammenhænge, herunder socialret, udlændingeret og menneskeretten. Afhandlingen afgrænses til princippets anvendelse inden for forældreansvarsloven med udgangspunkt i gældende ret efter ændringerne ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, der bygger på lovforslag nr. L 66.⁶

Afhandlingen behandler navnlig danske forældreansvarssager om barnets bopæl, samvær og anden kontakt, herunder midlertidige afgørelser efter forældreansvarslovens §§ 26, 29, 29 a og 29 b.⁷ Spørgsmål om forældremyndighed behandles alene accessorisk, hvor de indgår i de analyserede sagsforløb eller har betydning for bopæls- og samværsvurderingen. Sagsforløbene inddrages alene i det omfang, de belyser afhandlingens problemstilling. Ansøgningsprocessen i Familieretshuset

⁵ Danmarks Statistik, "3.300 personer boede på krisecenter i 2024", Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 155, 3. juni 2025, s. 1; Statistikbanken, KRISE1.

⁶ Lov nr. 1688 af 30. december 2024 om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset, jf. lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25.

⁷ Forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b, jf. lovebkendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020 med senere ændringer.

behandles ikke selvstændigt. Afhandlingens fokus er den retlige og processuelle håndtering af oplysninger om krisecenterophold, herunder i forbindelse med midlertidige afgørelser og den efterfølgende vurdering af barnets bedste.

Internationale konventioner inddrages i det omfang, de har betydning for problemformuleringen. FN's Børnekonvention anvendes alene som fortolkningsbidrag til forståelsen af barnets bedste og barnets ret til at blive hørt,⁸ mens den menneskeretlige vurdering afgrænses til EMRK artikel 8 om retten til respekt for privat- og familieliv og artikel 14 om forbud mod diskrimination.⁹

I afhandlingen anvendes betegnelsen »oplysningsgrundlag« om de faktiske oplysninger, der indgår i vurderingen af barnets bedste, herunder oplysninger om krisecenterophold, vold, trusler, beskyttelsesbehov, risikofaktorer og barnets aktuelle omsorgssituation. »Risikofaktorer« betegner konkrete omstændigheder, herunder vold, misbrug eller alvorlige psykiske belastninger, der efter omstændighederne kan true barnets trivsel, og som skal afdækkes i oplysningsprocessen. »Det familieretlige system« anvendes om Familieretshuset og familieretten i sager vedrørende forældreansvar. »Forældreansvarssager« anvendes som samlet betegnelse for sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt, selv om forældremyndighed kun behandles accessorisk.

Betegnelsen »strukturelle forhold« anvendes om tilbudsstruktur, dokumentationsform og faktiske anvendelsesmønstre, som kan påvirke forældrenes processuelle position, uden at reglerne formelt sonderer efter køn. »Samarbejdschikane« anvendes som betegnelse for en forælders uberettigede og aktive modarbejdelse af samarbejdet om barnet. »Forældre fremmedgørelse« anvendes om situationer, hvor barnet udviser stærkt negative følelser over for en forælder uden saglig grund. Begrebet anvendes med forsigtighed og med det forbehold, at dets anvendelighed i dansk familieretlig praksis er omdiskuteret.¹⁰

⁸ FN's konvention om barnets rettigheder af 20. november 1989, bekendtgjort ved bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992, art. 3 og 12 (herefter FN's Børnekonvention).

⁹ EMRK art. 8 og 14.

¹⁰ Lov nr. 1688 af 30. december 2024 om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1.1 og 2.1.3, samt de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

Når afhandlingen anvender betegnelsen »bevismæssig« i kapitel 8, sigtes der ikke til et straffeprocessuelt beviskrav, men til oplysningernes vægt, tilblivelse, efterprøvelighed og betydning i den familieretlige vurdering af barnets bedste.

1.4. Metode, kilder og disposition for afhandlingen

Afhandlingen er opbygget i fire dele. Del I fastlægger det metodiske, kildemæssige og retlige grundlag for den efterfølgende analyse. Kapitel 1 introducerer afhandlingens problemstilling, metode, afgrænsning og opbygning. Da problemstillingen angår et praksisfelt med begrænset offentlig indsigt, behandles afhandlingens kilder og datamæssige begrænsninger særskilt i kapitel 2. I kapitel 3 fastlægges det internationale og menneskeretlige grundlag. I kapitel 4 analyseres barnets bedste som en åben retlig standard i forældreansvarsloven med henblik på at belyse standardens retlige funktion og de retssikkerhedsmæssige spørgsmål, som dens åbne karakter kan give anledning til. I kapitel 5 identificeres de centrale hensyn, der indgår i vurderingen af barnets bedste. I Del I anvendes navnlig den retsdogmatiske metode, *de lege lata* med henblik på at beskrive, fortolke og systematisere gældende ret.¹¹

Del II undersøger krisecenteropholdets retlige og faktiske betydning i forældreansvarssager om bopæl og samvær. Analysen viderefører den retsdogmatiske metode, men suppleres i kapitel 10 af praksisnære sagsforløb, der belyser de identificerede retlige og processuelle problemstillinger. I kapitel 6 behandles de retlige rammer for sagens indledning, oplysning og midlertidige afgørelser. I kapitel 7 undersøges krisecenteropholdets retlige kvalifikation og betydning som faktisk oplysningsmoment. I kapitel 8 undersøges oplysningsgrundlagets tilblivelse og bevismæssige karakter. I kapitel 9 analyseres, hvilken retlig betydning krisecenteroplysninger og midlertidige afgørelser kan få for den senere vurdering af barnets bedste, navnlig gennem hensynene til beskyttelse, stabilitet, kontakt og barnets perspektiv. I kapitel 10 inddrages fire konkrete sagsforløb

¹¹ Blume, Peter, *Retssystemet og juridisk metode*, 4. udg., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2020, s. 32-33 og 345; Christensen, Mads Bryde m.fl., *De juridiske metoder – ti bud*, 1. udg., Karnov Group, 2021, s. 23; Evald, Jens, *Juridisk teori, metode og videnskab*, 3. udg., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2024, s. 198, 201 og 203-204.

som praksisnære illustrationer af, hvordan de identificerede retlige og processuelle problemstillinger kan komme til udtryk i konkrete forældreansvarssager.

Del III behandler retssikkerhed og mulig indirekte forskelsbehandling. Kapitel 11 etablerer det faktiske og strukturelle grundlag for den efterfølgende vurdering. Kapitlet anvender statistiske, institutionelle og praksisnære kilder som grundlag for at belyse krisecenterordningens faktiske anvendelse, tilbudsstruktur og mulige kønsmæssige skævheder. Kapitlet anvendes ikke som selvstændigt grundlag for at fastslå forskelsbehandling, men til at belyse, hvilken retlig betydning ordningens faktiske anvendelse og dokumentationsmæssige virkninger kan få for den menneskeretlige vurdering. Kapitel 12 vurderer herefter, om de identificerede forhold kan give anledning til retssikkerhedsmæssige spørgsmål og spørgsmål om indirekte forskelsbehandling efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8. Kapitlet anvender den retsdogmatiske metode med udgangspunkt i EMD's praksis om indirekte forskelsbehandling samt de processuelle garantier, der efter artikel 8 knytter sig til indgreb i retten til familieliv. Kapitel 13 har et perspektiverende og retspolitisk sigte, idet afhandlingens resultater sættes i relation til den faglige debat. Kapitlet anvendes ikke til at fastlægge gældende ret, men til at belyse, hvordan de identificerede retssikkerhedsmæssige problemstillinger er blevet formuleret i den aktuelle debat.¹²

Del IV indeholder afhandlingens konklusion.

2. Kilder og datagrundlag

2.1. Retskilder og juridisk litteratur

Afhandlingens retlige analyse tager udgangspunkt i forældreansvarsloven, der udgør den centrale regulering for vurderingen af barnets bedste i sager om bopæl, samvær og anden kontakt.¹³ Serviceloven inddrages i det omfang, reglerne om ophold i boformer efter §§ 109 og 110 har

¹² Blume, Peter, *Retssystemet og juridisk metode*, 4. udg., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2020, s. 346; Christensen, Mads Bryde m.fl., *De juridiske metoder – ti bud*, 1. udg., Karnov Group, 2021, s. 23 og 237-240; Evald, Jens, *Juridisk teori, metode og videnskab*, 3. udg., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2024, s. 157-158.

¹³ Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020 med senere ændringer, §§ 1, 4, 17, 19, 21 og 22.

betydning for det faktiske grundlag, der senere kan indgå i en forældreansvarssag.¹⁴ Hertil kommer lov om Familieretshuset og forvaltningsloven, som danner rammen om sagens behandling, herunder visitation, sagsoplysning, partshøring og midlertidige afgørelser.¹⁵

Forarbejderne anvendes som fortolkningsbidrag til at belyse reglernes formål og de hensyn, der ligger bag reguleringen. Dette gælder navnlig forarbejderne til forældreansvarsloven og de senere ændringer ved L 66, hvor blandt andet barnets bedste, barnets ret til begge forældre, samarbejdsskikane, forældre fremmedgørelse og kontaktbevarende samvær er præciseret.¹⁶

Retspraksis inddrages navnlig i form af Højesterets afgørelser, der har væsentlig retskildemæssig betydning ved fastlæggelsen af de overordnede rammer for vurderingen af barnets bedste efter forældreansvarsloven. Praksis anvendes særligt til at belyse vægtningen af hensyn til beskyttelse, stabilitet, kontakt med begge forældre, samarbejdsevne og barnets egne synspunkter.¹⁷ Disse hensyn er centrale for den senere vurdering af, hvilken betydning oplysninger om krisecenterophold og midlertidigt etablerede ordninger kan få for vurderingen af barnets bedste. Den begrænsede adgang til offentliggjort underretspraksis og administrativ praksis behandles særskilt nedenfor.

Administrative vejledninger anvendes som supplement til lovgivningen og forarbejderne. Det gælder navnlig vejledningen om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær samt vejledningen om

¹⁴ Serviceloven §§ 109 og 110, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025. Om ændringen af § 109 til kønsneutral adgang, se lov nr. 329 af 9. april 2024.

¹⁵ Lov om Familieretshuset §§ 5-7, § 14 og §§ 26-32 om visitation, frister og behandling af § 6- og § 7-sager; forvaltningsloven § 19 om partshøring; for midlertidige afgørelser, se forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b.

¹⁶ Lov nr. 1688 af 30. december 2024 om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1.1 og 2.1.3, samt de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, nr. 3 og nr. 4.

¹⁷ Se bl.a. U 2008.964 H, U 2010.129 H, U 2016.1491 H, U 2018.332 H, U 2024.2992 H og U 2024.4556 H om vurderingen af barnets bedste, stabilitet, kontakt og barnets egne synspunkter. Se endvidere Højesterets kendelse af 22. september 2025, BS-21907/2025-HJR, om tvangsfuldbyrdelse og vægtningen af barnets udsagn i lyset af sagens kontekst.

Familieretshuset.¹⁸ Vejledningerne er ikke bindende på samme måde som lovgivning, men kan belyse myndighedernes forståelse og administrative anvendelse af reglerne.¹⁹

FN's Børnekonvention anvendes som fortolkningsbidrag til forståelsen af barnets bedste og barnets ret til at blive hørt.²⁰ EMRK artikel 8 danner den menneskeretlige ramme for vurderingen af indgreb i familielivet. Den mulige indirekte forskelsbehandling vurderes efter artikel 14 sammenholdt med artikel 8.²¹

Juridisk litteratur inddrages til at systematisere og nuancere afhandlingens retlige problemstillinger, navnlig vedrørende barnets bedste, sagens oplysning og retssikkerhedsmæssige krav. Da afhandlingen også undersøger, hvordan oplysninger om krisecenterophold indgår i praksis, suppleres den retlige analyse med det datagrundlag og de begrænsninger, der behandles i det følgende.

2.2. Officielle data og deres begrænsninger

Afhandlingens problemstilling forudsætter et datagrundlag, der kan belyse, hvilke oplysninger der indgår i forældreansvarssager, og hvordan oplysningerne anvendes i praksis. Det officielle datagrundlag på området er imidlertid begrænset.²² Der foreligger ikke offentligt tilgængelige, kønsopdelte statistikker, der viser udfaldet af forældreansvarssager, herunder fordelingen af bopæl og samvær i sager, hvor krisecenterophold indgår som et relevant moment. Det registreres tilsvarende ikke systematisk, om en afgørelse indeholder oplysninger om krisecenterophold, herunder krisecentererklæringer, eller hvordan sådanne oplysninger konkret indgår i den samlede vurdering.²³ Dette indebærer, at centrale dele af oplysningsgrundlaget ikke kan efterprøves på et overordnet niveau. Analysen må derfor baseres på et sammensat og indirekte datagrundlag. Begrænsningen reducerer muligheden for at identificere generelle mønstre og har samtidig betydning for afhandlingens retssikkerhedsmæssige problemstilling.

¹⁸ Vejledning nr. 10090; Vejledning nr. 9404 af 26. juni 2020 om Familieretshuset (herefter Vejledning nr. 9404).

¹⁹ Blume, Peter, *Retssystemet og juridisk metode*, 4. udg., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2020, s. 224-225.

²⁰ FN's Børnekonvention, art. 3 og 12.

²¹ EMRK art. 8 og 14.

²² Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 44.

²³ Ibid., s. 44-46.

2.3. Begrænset offentliggjort retspraksis

Den offentliggjorte praksis på området er ligeledes begrænset. Den praksis, der foreligger, består navnlig af Højesterets afgørelser, mens underretspraksis og administrativ praksis kun i begrænset omfang er offentliggjort.²⁴ Højesterets praksis udgør et centralt retskildemæssigt udgangspunkt for analysen af barnets bedste og de hensyn, der kan indgå i vurderingen. Højesterets afgørelser angår imidlertid typisk sager, hvor oplysningsgrundlaget er mere fuldstændigt, og hvor vurderingen foretages på et senere tidspunkt i sagsforløbet. De giver derfor kun begrænset indsigt i den tidligere fase, hvor oplysninger om krisecenterophold kan indgå i grundlaget for Familieretshusets midlertidige afgørelser. Det samme gælder spørgsmålet om, hvilken betydning sådanne afgørelser kan få for den senere behandling i familieretten. Afhandlingens problemstilling knytter sig navnlig til denne overgang fra midlertidig administrativ regulering til senere domstolsbehandling.

Den begrænsede adgang til offentliggjort underretspraksis og administrativ praksis har derfor metodisk betydning. Højesterets praksis må suppleres af Familieretshusets praksisundersøgelse og de konkrete sagsforløb, der behandles nedenfor. Disse kilder anvendes ikke som selvstændige retskilder på linje med retspraksis, men som praksisnære bidrag til at belyse den del af sagsforløbet, som den offentliggjorte praksis kun i begrænset omfang giver adgang til.

2.3.1. *Familieretshusets praksisundersøgelse*

På denne baggrund inddrages Familieretshusets praksisundersøgelse fra april 2025 til belysning af administrativ praksis ved midlertidige afgørelser.²⁵ Undersøgelsen omfatter 119 afgørelser om afslag på kontaktbevarende samvær i perioden fra den 1. august til den 31. oktober 2024 og giver indblik i, hvilke oplysninger Familieretshuset inddrager i denne afgørelsestype.²⁶ Undersøgelsen angår dermed et afgørelsesområde, som kun i begrænset omfang fremgår af offentliggjort praksis.

Undersøgelsen kan ikke anvendes til at udlede generelle konklusioner om forældreansvarssager som helhed, da den vedrører en afgrænset periode og én bestemt afgørelsestype. Den belyser heller ikke

²⁴ Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 44-46.

²⁵ Familieretshuset, *Praksisundersøgelse af afslag på kontaktbevarende samvær*, 30. april 2025, s. 1.

²⁶ Ibid., s. 3.

den senere udvikling i sagerne eller udfaldet af bopæls- og samværssager. Den anvendes derfor alene som praksisnært bidrag til belysning af, hvilke oplysninger der kan indgå i Familieretshusets vurdering ved afslag på kontaktbevarende samvær.

2.4. Ikke-offentliggjorte sagsforløb

Afhandlingen inddrager fire anonymiserede, ikke-offentliggjorte sagsforløb fra et advokatkontor med familieretligt speciale. Sagerne anvendes som et praksisnært supplement til den retsdogmatiske analyse og er udvalgt strategisk med henblik på at belyse samspillet mellem oplysninger om krisecenterophold, midlertidige afgørelser og sagens videre udvikling. De er ikke repræsentative for praksis og anvendes derfor ikke til at udlede generelle mønstre.²⁷

Udvælgelsen er sket, fordi materialet samlet omfatter forældreansvarssager med oplysninger om ophold i boform efter servicelovens § 109, krisecentererklæringer og et kontrasteksempel vedrørende ophold efter servicelovens § 110. Materialet omfatter blandt andet parternes anbringender, myndighedernes begrundelser, børnesagkyndige vurderinger, samværsrapporter og øvrig sagsdokumentation. Det giver grundlag for at belyse både forældrenes synspunkter, myndighedernes begrundelser og den betydning, oplysningerne kan få for midlertidige afgørelser og sagens videre forløb.

Materialet er behæftet med væsentlige begrænsninger. De fire sagsforløb stammer fra ét advokatkontor og kan derfor være præget af udvælgelsesskævhed. Hertil kommer, at materialet er partsnært og i visse tilfælde kan afspejle en informationsasymmetri, hvor oplysninger fra krisecenterregi eller den indskrevne forælder står stærkere i materialet end modpartens oplysninger. Denne asymmetri er imidlertid ikke alene en begrænsning ved materialet, men også et forhold af selvstændig relevans for afhandlingens problemstilling, idet den kan belyse, hvordan oplysningsgrundlaget i praksis sammensættes, og hvilken betydning dette kan få ved midlertidige afgørelser. Sagsforløbene sammenholdes derfor med Familieretshusets praksisundersøgelse og afhandlingens øvrige kilder.

²⁷ Anonymiserede, ikke-offentliggjorte sagsakter, bilag 1-4.

2.5. Supplerende statistiske og institutionelle kilder

Afhandlingen inddrager endvidere statistiske og institutionelle kilder som supplement til de retlige kilder og praksisnære bidrag. Kilderne anvendes ikke til at fastlægge gældende ret, men til at belyse den faktiske og institutionelle ramme, hvori oplysninger om krisecenterophold opstår, navnlig krisecenterordningens faktiske anvendelse, voldsudsathed og tilbudsstruktur.

Danmarks Statistiks krisecenterstatistik inddrages til at belyse den registrerede anvendelse af krisecentertilbud.²⁸ Statistikken viser en markant forskel i antallet af registrerede kvinder og mænd på krisecentre. Justitsministeriets offerundersøgelse inddrages for at belyse voldsudsathed, herunder partnervold blandt både kvinder og mænd, uafhængigt af kontakten til krisecentersystemet.²⁹ Estimer fra Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, inddrages tilsvarende som kontekst for voldsudsathed blandt mænd.³⁰ Endelig inddrages Social-, Bolig- og Ældreministeriets svar på SOU alm. del spørgsmål 457 om antallet af krisecentre, deres geografiske placering og kapacitet på centerniveau med henblik på at belyse tilbudsstrukturens betydning efter lovændringen pr. 1. juli 2024.³¹

Kilderne er behæftet med væsentlige begrænsninger. Krisecenterstatistikken belyser den registrerede anvendelse af krisecentertilbud, men ikke årsagerne til den kønsmæssige forskel i anvendelsen. Offerundersøgelsen og estimerne fra Statens Institut for Folkesundhed belyser voldsudsathed uafhængigt af kontakt til krisecentersystemet, men ikke adgangen til konkrete krisecentertilbud. Ministersvaret belyser krisecentrenes geografiske placering, kapacitet og tilbudsstruktur, men udgør ikke i sig selv dokumentation for faktisk adgang til krisecentertilbud, da adgang også afhænger af

²⁸ Danmarks Statistik, "3.300 personer boede på krisecenter i 2024", *Nyt fra Danmarks Statistik*, nr. 155, 3. juni 2025, s. 1; Statistikbanken, tabel KRISE1.

²⁹ Justitsministeriets Forskningskontor m.fl., *Befolkningens oplevede udsathed for vold og andre former for kriminalitet og overgreb i samfundet – Offerundersøgelserne 2005-2024*, 2025, s. 144-156; se også Det Kriminalpræventive Råd, "Ny undersøgelse: Partnervold rammer også mange mænd", 13. december 2024.

³⁰ Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, *Vold og overgreb i Danmark 2021 – Analyser baseret på Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2005, 2010, 2017 og 2021*, 2022, s. 50-52.

³¹ Social-, Bolig- og Ældreministeriet, endeligt svar på SOU alm. del spørgsmål 457, folketingsåret 2024-25, 3. april 2025, bilag med oversigt over krisecentre og kapacitet.

blandt andet målgruppe, ledige pladser, fysisk indretning, sikkerhedshensyn, mulighed for ophold med børn og konkret visitation.³²

Kilderne kan derfor ikke anvendes til at fastslå, at mænd og kvinder med samme konkrete beskyttelsesbehov har forskellig faktisk adgang til krisecentertilbud, eller at oplysninger om krisecenterophold tillægges en bestemt vægt i forældreansvarssager. De kan derimod belyse forhold ved krisecenterordningens faktiske anvendelse og tilbudsstruktur, som kan have betydning for vurderingen af, om adgangen til en beskyttelses- og dokumentationsposition i praksis kan være ulige fordelt.

2.6. Eksterne undersøgelser og praksisnære bidrag

Ud over de statistiske og institutionelle kilder inddrager afhandlingen eksterne undersøgelser og praksisnære bidrag om krisecenterområdet og det familieretlige system. De tillægges ikke selvstændig retskildemæssig betydning, men anvendes til at belyse institutionelle og praktiske forhold af betydning for sagens oplysning, dokumentationsgrundlaget og forældrenes processuelle position.

Lev Uden Volds undersøgelse og Mandecentrets årsindberetninger inddrages navnlig til at belyse forskellen mellem formel adgang til krisecentertilbud og faktisk adgang i praksis.³³ Kilderne peger blandt andet på barrierer for mænds adgang til relevante tilbud og udviklingen i mandemåletrerede botilbud. De kan imidlertid ikke i sig selv dokumentere, at der foreligger indirekte forskelsbehandling i EMRK-retlig forstand. De anvendes derfor til at belyse de institutionelle rammer, hvori oplysninger om krisecenterophold kan opstå og senere indgå i en forældreansvarssag.

³² Social-, Bolig- og Ældreministeriet, endeligt svar på SOU alm. del spørgsmål 457, folketingsåret 2024-25, 3. april 2025, bilag med oversigt over krisecentre og kapacitet; Mandecentret, "Botilbud"; Mandecentret, "Visitation"; Lev Uden Vold, *Når mænd udsættes for vold i nære relationer – en undersøgelse af voldsudsathed blandt mænd på herberger og mandekrisecentre*, København, 2022.

³³ Lev Uden Vold, *Når mænd udsættes for vold i nære relationer – en undersøgelse af voldsudsathed blandt mænd på herberger og mandekrisecentre*, København, 2022; Mandecentret, *Årsberetning 2022, 2023*, s. 2 og 13; Mandecentret, *Årsberetning 2025, 2026*, s. 6 og 9-10.

Bisgaard m.fl.³⁴ og Justitias³⁵ undersøgelser inddrages som bidrag til belysningen af bredere retssikkerhedsmæssige problemstillinger i det familieretlige system. Bisgaard m.fl. peger på, at der ikke foreligger evidens for direkte kønsbaseret forskelsbehandling i systemet, men at strukturelle forskelle kan opstå som følge af forældrenes position som henholdsvis bopæls- og samværsforælder. Justitia fremhæver navnlig manglende datagrundlag, begrænset transparens og begrebsmæssig uklarhed som udfordringer for forståelsen og efterprøvelsen af praksis.

Delebarnets Vilkårs vidensartikel om krisecentre og børns virkelighedsopfattelse inddrages som praksisnær kritik af, hvordan oplysninger fra krisecenterregi efter omstændighederne kan påvirke dokumentationsgrundlaget og vurderingen af barnets udsagn.³⁶ Bidraget anvendes ikke som forskningsmæssig dokumentation for generelle mønstre i praksis eller til at anfægte barnets ret til at blive hørt efter forældreansvarsloven og Børnekonventionen. Det anvendes som udtryk for en familieretlig debat om oplysningernes metodegrundlag og efterprøvelighed. Bidraget understøtter herved den retlige pointe, at barnets udsagns vægt må bero på en konkret vurdering af udsagnets tilblivelse, kontekst og støtte i sagens øvrige oplysninger.³⁷

Kilderne anvendes samlet til at belyse de faktiske og institutionelle forudsætninger for den retlige analyse af, hvordan oplysninger fra krisecenterregi kan indgå i oplysningsgrundlaget, tillægges vægt og få betydning for forældrenes processuelle position i forældreansvarssager.

2.7. Sammenfatning

Afhandlingens analyse bygger på et sammensat kildemateriale. Den retlige analyse tager udgangspunkt i lovgivning, forarbejder, retspraksis og juridisk litteratur. Disse kilder suppleres af Familieretshusets praksisundersøgelse, fire konkrete sagsforløb, statistiske og institutionelle kilder samt eksterne undersøgelser og praksisnære bidrag. De supplerende kilder anvendes ikke som

³⁴ Bisgaard, Mette, Vibeke Lehmann Nielsen og Mogens Jin Pedersen, *Køn og ulighed i samværsager*, Aarhus Universitetsforlag, 2021, kap. 8.

³⁵ Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 44-47.

³⁶ Delebarnets Vilkår, "Når krisecentre påvirker børns virkelighedsopfattelse.

³⁷ Forældreansvarsloven §§ 5 og 34; FN's Børnekonvention art. 12; UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12, 20. juli 2009.

selvstændige retskilder, men til at belyse den faktiske og processuelle kontekst, hvori oplysninger om krisecenterophold kan opstå og få betydning i forældreansvarssager.

Datagrundlaget for afhandlingens problemstilling er imidlertid fragmenteret og behæftet med væsentlige begrænsninger. Der foreligger ikke offentligt tilgængelige data, der systematisk viser, i hvilket omfang oplysninger om krisecenterophold indgår i forældreansvarssager, hvordan oplysningerne vægtes, eller hvilken betydning de får for sagens videre behandling. Det er heller ikke muligt på det foreliggende grundlag at foretage en egentlig kønsopdelt analyse af udfald i sager om bopæl og samvær, hvor krisecenterophold indgår.

Disse begrænsninger har ikke alene metodisk betydning, men indgår også i afhandlingens retssikkerhedsmæssige problemstilling. Jo mindre systematisk viden der foreligger om praksis, desto vanskeligere bliver det at efterprøve, om ensartede hensyn vægtes ensartet på tværs af sager. Materialet giver derfor ikke grundlag for repræsentative konklusioner om praksis, men kan anvendes til at belyse de retlige og processuelle problemstillinger, som afhandlingen undersøger. For at fastlægge den retlige ramme for denne vurdering behandles i det følgende de relevante konventionsretlige udgangspunkter.

3. Det internationale og menneskeretlige grundlag

3.1. Indledning

Dette kapitel behandler de konventionsretlige udgangspunkter, som har betydning for afhandlingens analyse. Først behandles FN's Børnekonvention som fortolkningsbidrag til forståelsen af barnets bedste og barnets ret til at blive hørt. Herefter behandles EMRK artikel 8 som grundlag for vurderingen af indgreb i familielivet. Artikel 14 sammenholdt med artikel 8 behandles dernæst som grundlag for vurderingen af mulig indirekte forskelsbehandling.

3.2. FN's Børnekonvention

FN's Børnekonvention er ikke inkorporeret i dansk ret på samme måde som EMRK, men indgår som fortolkningsbidrag ved anvendelsen af forældreansvarsloven. Af særlig betydning er artikel 3 om barnets bedste og artikel 12 om barnets ret til at blive hørt. Artikel 8 og artikel 18 kan desuden indgå

som supplerende bidrag ved vurderingen af barnets familiemæssige relationer og forældrenes fælles ansvar.³⁸

Bestemmelserne har både materiel og processuel betydning. Materielt understøtter bestemmelserne de hensyn, der indgår i vurderingen af barnets bedste. Processuelt har de betydning for, hvordan barnets perspektiv og sagens øvrige oplysninger tilvejebringes og vægtes.

Artikel 3³⁹ afspejles i forældreansvarslovens §§ 1 og 4,⁴⁰ hvorefter barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række. Artikel 12 understøtter forældreansvarslovens regler om inddragelse af barnet og indebærer, at barnets synspunkter skal indgå med en vægt, der afhænger af barnets alder, modenhed og sagens konkrete omstændigheder.⁴¹

3.3. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

EMRK er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 og finder anvendelse som dansk lov inden for inkorporeringslovens rammer.⁴² Artikel 8 beskytter retten til respekt for privatliv og familieliv og udgør derfor et centralt menneskeretligt grundlag i sager om bopæl, samvær og anden kontakt.

Indgreb i familielivet skal have hjemmel, forfølge et legitimt formål og være nødvendige i et demokratisk samfund. Nødvendighedskravet indebærer en proportionalitetsvurdering, hvor hensynet til barnets trivsel, sikkerhed og beskyttelse må afvejes over for retten til familieliv. Artikel 8

³⁸ FN's Børnekonvention, art. 3, 8, 12 og 18.

³⁹ FN's Børnekonvention, art. 3, stk. 1; UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 14 (2013): The right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration*, CRC/C/GC/14, 29. maj 2013, pkt. 6 og 32-35.

⁴⁰ Forældreansvarsloven §§ 1 og 4.

⁴¹ FN's Børnekonvention, art. 12; forældreansvarsloven §§ 5 og 34; UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12, 20. juli 2009.

⁴² Lov nr. 285 af 29. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention; EMRK art. 8 og 14.

indebærer endvidere processuelle krav til beslutningsgrundlaget, herunder at afgørelsen træffes på et tilstrækkeligt oplyst grundlag og under iagttagelse af relevante garantier.⁴³

Artikel 14 forbyder diskrimination ved udøvelsen af konventionens rettigheder og kan påberåbes sammen med artikel 8. Efter EMD's praksis kan også formelt neutrale regler eller ordninger udgøre indirekte forskelsbehandling, hvis de i praksis stiller en bestemt gruppe ringere, og forskellen ikke er objektivt og rimeligt begrundet.⁴⁴ Artikel 14 sammenholdt med artikel 8 danner herefter rammen for vurderingen af, om formelt neutrale regler eller praksis kan medføre ulige virkninger i forældreansvarssager, hvor oplysninger om krisecenterophold med børn indgår.

3.4. Samspillet mellem forældreansvarsloven og konventionerne

Samspillet mellem forældreansvarsloven, FN's Børnekonvention og EMRK indebærer, at vurderingen af barnets bedste ikke beror på et frit skøn.⁴⁵ Forældreansvarsloven fastlægger barnets bedste som det afgørende kriterium, mens Børnekonventionen og EMRK bidrager til at afgrænse de materielle og processuelle krav, der gælder for vurderingen.

Hvor oplysninger om krisecenterophold indgår i sagen, har dette særlig betydning. Hensynet til barnets beskyttelse kan begrunde hurtige midlertidige afgørelser, men afgørelserne må hvile på et tilstrækkeligt oplyst grundlag og være forenelige med kravene om proportionalitet og processuelle garantier. De konventionsretlige udgangspunkter har derfor betydning for den efterfølgende analyse af barnets bedste, sagens oplysning og mulig indirekte forskelsbehandling efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

⁴³ EMRK art. 8, stk. 2; EMD, *Sommerfeld v. Germany* [GC], no. 31871/96, 8. juli 2003, præmis 66; EMD, *Strand Lobben and Others v. Norway* [GC], no. 37283/13, 10. september 2019, præmis 202-225.

⁴⁴ EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8; EMD, *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], no. 57325/00, 13. november 2007, præmis 175 og 184; EMD, *Biao v. Denmark* [GC], no. 38590/10, 24. maj 2016, præmis 103; EMD, *Konstantin Markin v. Russia* [GC], no. 30078/06, 22. marts 2012, præmis 125-127.

⁴⁵ Forældreansvarsloven §§ 1 og 4; FN's Børnekonvention artikel 3 og 12; EMRK artikel 8; FN's Børnekomité, General Comment No. 14, CRC/C/GC/14, 29. maj 2013, pkt. 6 og 85-99.

4. Barnets bedste i forældreansvarsloven

4.1. Indledning

Efter forældreansvarslovens § 4, stk. 1, skal alle afgørelser om forældremyndighed, bopæl og samvær træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.⁴⁶ Dette understøttes af lovens formålsbestemmelse i § 1, hvorefter barnets bedste samt barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række i alle forhold omfattet af loven. Bestemmelserne indebærer, at barnets bedste udgør det centrale og afgørende kriterium i forældreansvarssager. Forældrenes interesser kan derfor ikke tillægges selvstændig forrang, men må indgå i det omfang, de har betydning for barnet.⁴⁷

Hvad der nærmere er bedst for barnet, er imidlertid ikke udtømmende fastlagt i loven. Vurderingen beror derfor på en konkret afvejning af flere hensyn, hvis indhold og vægt kan variere efter sagens omstændigheder. Denne åbne udformning giver myndighederne mulighed for at tilpasse vurderingen til det enkelte barns situation, men indebærer samtidig, at afgørelsens kvalitet i høj grad afhænger af det oplysningsgrundlag, der foreligger, og af den måde hensynene identificeres og vægtes på. På den baggrund behandles barnets bedste i det følgende som en åben retlig standard.

4.2. Barnets bedste som åben retlig standard – et bevidst lovgivningsmæssigt valg

Den åbne udformning af barnets bedste er et bevidst lovgivningsmæssigt valg.⁴⁸ Af forarbejderne fremgår det, at lovgiver ikke har ønsket en udtømmende opregning af de hensyn, der kan indgå i vurderingen, da en sådan opregning ville kunne begrænse muligheden for at tage højde for det enkelte barns konkrete situation.⁴⁹ Fastlæggelsen af barnets bedste overlades derfor i vidt omfang til rets anvendelsen. Myndighederne skal foretage en samlet vurdering af de hensyn, der gør sig gældende i den enkelte sag, herunder barnets behov for beskyttelse, stabilitet, kontakt med begge forældre og

⁴⁶ Forældreansvarsloven §§ 1 og 4.

⁴⁷ Lovforslag nr. L 133, Folketinget 2006-07, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3-2.1.4, og de specielle bemærkninger til § 4; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

⁴⁸ Lovforslag nr. L 133, Folketinget 2006-07, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3-2.1.4, og de specielle bemærkninger til § 4.

⁴⁹ Lovforslag nr. L 133, Folketinget 2006-07, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.4.

inddragelse af barnets egne synspunkter.⁵⁰ Hensynene er imidlertid ikke udtømmende, og deres indbyrdes vægt kan variere afhængigt af sagens karakter og oplysningsgrundlag. Administrative retningslinjer, herunder vejledningen om forældreansvarssager, kan bidrage til at strukturere vurderingen ved at angive relevante momenter, herunder barnets alder, udviklingsmæssige behov, tilknytning, stabilitet og forældrenes samarbejdsevne.⁵¹ Retningslinjerne opstiller imidlertid ikke en udtømmende eller hierarkisk prioritering af hensynene. Den konkrete vægtning beror derfor fortsat på sagens omstændigheder og det oplysningsgrundlag, der foreligger.

Denne forståelse stemmer overens med FN's Børnekonvention artikel 3, der fastlægger barnets bedste som et grundlæggende hensyn, men som ikke definerer begrebets indhold udtømmende. FN's Børnekomité har i General Comment No. 14 fremhævet, at barnets bedste både har karakter af en materiel rettighed, et fortolkningsprincip og et procedurekrav.⁵² Procedurekravet indebærer, at vurderingen af barnets bedste ikke alene knytter sig til afgørelsens materielle resultat, men også til den beslutningsproces og det oplysningsgrundlag, afgørelsen hviler på. Det har betydning for, om barnets situation er tilstrækkeligt oplyst, om barnets perspektiv er inddraget, og om de relevante hensyn er identificeret og afvejet på en måde, der gør afgørelsen efterprøvelig.

4.3. Fleksibilitet versus retssikkerhed

Lovgivers valg af barnets bedste som en åben retlig standard giver mulighed for at tilpasse vurderingen til barnets konkrete forhold og de hensyn, der gør sig gældende i den enkelte sag. Fleksibiliteten er dermed en forudsætning for, at afgørelsen kan tage højde for individuelle forskelle i barnets alder, udvikling, relationer, trivsel og eventuelle beskyttelsesbehov.

Samtidig indebærer den åbne udformning, at væsentlige afvejninger overlades til administrativ og judiciel skønsudøvelse. Dette skaber et spændingsforhold mellem hensynet til en konkret og individualiseret vurdering og kravene om forudsigelighed, ensartethed og efterprøvelse. Jo mere

⁵⁰ Forældreansvarsloven §§ 1, 4, 5, 19 og 34; Vejledning nr. 10090, pkt. 2.1 og 5.1; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

⁵¹ Vejledning nr. 10090, pkt. 2.1, 4.2 og 5.1.

⁵² UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 14 (2013): The right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration*, CRC/C/GC/14, 29. maj 2013, pkt. 6 og 85-99.

vurderingen beror på et konkret skøn, desto større betydning får de processuelle rammer for, hvordan sagen oplyses, hvordan oplysningerne vurderes, og hvordan afgørelsen begrundes.

Denne retssikkerhedsmæssige udfordring er fremhævet i den juridiske litteratur. Kritikken angår navnlig, at standardens nærmere indhold kun i begrænset omfang fastlægges i lovgivningen, men i stedet udvikles gennem administrativ og judiciel praksis.⁵³ Barnets bedste beskrives på den baggrund som en elastisk retlig standard, idet kriteriet giver betydelig fleksibilitet, men kun i begrænset omfang styrer retsanvendelsen på forhånd.⁵⁴ Det fremhæves endvidere, at den begrænsede adgang til offentliggjort praksis gør det vanskeligt at klarlægge, hvordan barnets bedste anvendes, og hvordan de relevante hensyn vægtes på tværs af sager.⁵⁵ Kritikken retter sig dermed ikke mod kravet om en konkret vurdering, men mod den begrænsede forudsigelighed og efterprøvelighed, der følger af, at hensynenes indbyrdes vægt ikke er fastlagt på forhånd. Dette understreger betydningen af et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag, en klar begrundelse og adgang til efterprøvelse. I det følgende behandles derfor de centrale hensyn, der indgår i vurderingen af barnets bedste.

5. Centrale hensyn i vurderingen af barnets bedste

5.1. Indledning

Da barnets bedste ikke er udtømmende fastlagt i forældreansvarsloven, må vurderingen foretages ud fra de hensyn, som efter sagens omstændigheder er relevante for barnet. Hensynene kan trække i forskellige retninger, og deres indbyrdes vægt afhænger af sagens karakter og oplysningsgrundlag. Kapitlet behandler på den baggrund de centrale hensyn, der efter lovgivning, forarbejder, administrative retningslinjer og praksis indgår i vurderingen af barnets bedste, herunder barnets

⁵³ Danielsen, Svend, *Nordisk børneret II: Forældreansvar – en sammenlignende studie af dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk ret med drøftelser af harmoniseringsmuligheder og reformbehov*, Nordisk Ministerråd, Nord 2003:14, 2003, s. 158.

⁵⁴ Danielsen, Svend, *Nordisk børneret II: Forældreansvar – en sammenlignende studie af dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk ret med drøftelser af harmoniseringsmuligheder og reformbehov*, Nordisk Ministerråd, Nord 2003:14, 2003, s. 158; Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 45-47.

⁵⁵ Danielsen, Svend, *Nordisk børneret II: Forældreansvar – en sammenlignende studie af dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk ret med drøftelser af harmoniseringsmuligheder og reformbehov*, Nordisk Ministerråd, Nord 2003:14, 2003, s. 158; Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 45-47.

beskyttelse, stabilitet og kontinuitet, kontakt med begge forældre, forældrenes samarbejdsevne og barnets ret til at blive hørt.

5.2. Hensynet til barnets beskyttelse

Barnets beskyttelse er et centralt hensyn i vurderingen af barnets bedste. Hensynet får særlig betydning, hvor der foreligger oplysninger om vold, trusler, overgreb eller andre forhold, der kan indebære risiko for barnets trivsel eller udvikling. Det afgørende er ikke, om barnet allerede har lidt skade, men om oplysningerne giver grundlag for at antage, at kontakt med en forælder eller barnets bopæl indebærer en konkret risiko for barnet.⁵⁶

Beskyttelseshensynet omfatter ikke kun direkte vold mod barnet, men også situationer, hvor barnet eksponeres for vold, trusler eller alvorlige konflikter mellem forældrene.⁵⁷ Barnets trivsel kan derfor være truet, selv om barnet ikke selv er den direkte genstand for den skadevoldende adfærd. Det afgørende er, om de foreliggende oplysninger giver grundlag for at antage, at kontakt, bopæl eller anden ordning indebærer en risiko for barnet. Denne tilgang afspejles i forældreansvarslovens § 4 a,⁵⁸ der fastlægger et særligt beskyttelseshensyn i tilfælde af visse former for alvorlig kriminalitet. Bestemmelsen udgør en lovfæstet konkretisering af beskyttelseshensynet, men ændrer ikke ved, at vurderingen fortsat må foretages konkret ud fra barnets bedste. I vejledningen angives tilsvarende situationer, hvor midlertidig afskæring eller begrænsning af samvær kan være nødvendig af hensyn til barnets beskyttelse.⁵⁹

Højesterets praksis viser, at beskyttelseshensynet efter omstændighederne kan tillægges afgørende vægt. I U 2008.964 H⁶⁰ blev samværsforælders voldelige og kontrollerende adfærd over for den anden forælder anset for at indebære en sådan risiko, at samvær ikke var forsvarligt. Tilsvarende blev

⁵⁶ Forældreansvarsloven §§ 1, 4, stk. 1, 2. pkt., og § 4 a.

⁵⁷ Forældreansvarsloven §§ 1 og 4; Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.2.

⁵⁸ Forældreansvarsloven § 4 a, som ændret ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, § 1, nr. 2; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2.

⁵⁹ Forældreansvarsloven § 29; Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5.7.

⁶⁰ U 2008.964 H.

barnets belastningsreaktioner i U 2016.1491 H⁶¹ tillagt afgørende betydning, selv om belastningen ikke udsprang af direkte vold mod barnet. Praksis viser dermed, at også indirekte skadevirkninger for barnet efter omstændighederne kan begrunde begrænsninger i kontakten.

Beskyttelseshensynet giver imidlertid ikke i sig selv grundlag for at afskære kontakt. I Højesterets dom af 4. marts 2025, BS-39232/2024-HJR,⁶² blev en tidligere dom for grov vold ikke anset for tilstrækkelig til at udelukke kontakt. Højesteret fandt efter en konkret vurdering, at begrænset kontakt fortsat var til barnets bedste. Dommen viser, at beskyttelseshensynet ikke udgør en automatisk afskæringsregel, og at hensynet til barnets relation til begge forældre kan tillægges afgørende vægt, hvor risikoen kan håndteres gennem en begrænset eller reguleret kontaktform.

Samlet viser praksis, at beskyttelseshensynets vægt beror på en konkret vurdering af risikoens karakter, styrke og dokumentation. Netop derfor får oplysningsgrundlaget central betydning. Det afgørende er, om der foreligger et tilstrækkeligt og efterprøvet grundlag for at antage, at kontakt eller bopæl indebærer en risiko for barnet.

5.3. Hensynet til stabilitet og kontinuitet i barnets hverdag

Stabilitet og kontinuitet indgår som et centralt hensyn i vurderingen af barnets bedste.⁶³ Hensynet knytter sig til barnets daglige rammer, herunder bopæl, skolegang, institution og sociale relationer, og til barnets behov for tryghed og forudsigelighed. En bestående ordning kan derfor tale for videreførelse, hvis den understøtter barnets trivsel og udvikling. Hensynet er imidlertid ikke afgørende i sig selv, men må indgå i den samlede vurdering sammen med de øvrige hensyn, navnlig barnets beskyttelse og barnets kontakt med begge forældre.

Højesterets praksis viser, at stabilitet og kontinuitet efter omstændighederne kan tillægges betydelig vægt. Det gælder navnlig, hvor barnet gennem længere tid har været uden kontakt med en forælder, eller hvor barnet har indrettet sig efter en bestemt bopæls- eller samværsordning. I U 2010.129 H⁶⁴

⁶¹ U 2016.1491 H.

⁶² Højesterets dom af 4. marts 2025, BS-39232/2024-HJR.

⁶³ Forældreansvarsloven §§ 1, 4 og 17; Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.2.

⁶⁴ U 2010.129 H.

tillagde Højesteret den længerevarende adskillelse og barnets aktuelle situation betydning ved vurderingen af, om samvær skulle genoptages. I U 2024.4556 H⁶⁵ blev børnenes tilknytning til bopælsforælderen og den længerevarende adskillelse fra samværsforælderen tillagt afgørende betydning ved vurderingen af både bopæl og samvær.

Samlet viser praksis, at stabilitet og kontinuitet efter omstændighederne kan tillægges betydelig vægt, navnlig hvor barnet over tid har indrettet sig efter en bestemt bopæls- eller samværsordning. Vægten beror imidlertid på en konkret vurdering af, om den bestående ordning understøtter barnets trivsel, tryghed og tilknytning. Stabilitetshensynet kan derfor ikke vurderes isoleret, men må afvejes over for de øvrige hensyn, herunder barnets beskyttelse, kontaktbehov og udviklingsmæssige behov.

5.4. Hensynet til barnets kontakt med begge forældre

Barnets kontakt med begge forældre udgør et centralt hensyn i forældreansvarsloven. Efter forældreansvarslovens §§ 19, 21 og 22 har barnet som udgangspunkt ret til samvær og anden kontakt med den forælder, det ikke har bopæl hos, og myndighederne kan fastsætte eller regulere kontakten ved uenighed.⁶⁶

Udgangspunktet er, at kontakt med begge forældre som regel er til barnets bedste. Det er imidlertid ikke ubetinget. Kontakt må begrænses eller afskæres, hvor konkrete forhold tilsiger, at kontakt ikke er forenelig med barnets trivsel, sikkerhed eller udviklingsmæssige behov. Dette følger også af forældreansvarslovens § 4, stk. 2,⁶⁷ hvorefter barnets ret til begge forældre skal indgå i vurderingen af barnets bedste. Bestemmelsen ændrer ikke ved, at vurderingen fortsat skal foretages konkret efter § 4, stk. 1.

⁶⁵ U 2024.4556 H.

⁶⁶ Forældreansvarsloven §§ 19, 21 og 22.

⁶⁷ Forældreansvarsloven § 4, stk. 2, som indsat ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, § 1, nr. 1; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

Hensynet understøttes endvidere af FN's Børnekonvention artikel 9, hvorefter et barn, der er adskilt fra en eller begge forældre, som udgangspunkt har ret til at opretholde personlig kontakt med begge forældre, medmindre dette er uforeneligt med barnets bedste.⁶⁸

Højesterets praksis viser, at hensynet til kontakt med begge forældre kan tillægges betydelig vægt, hvor kontakt vurderes at understøtte barnets relationelle udvikling. I U 2018.332 H⁶⁹ lagde Højesteret vægt på muligheden for en gradvis udvikling af relationen mellem barnet og samværsforælderen. Dommen viser samtidig, at hensynet til kontakt ikke er et ubetinget krav, men må vurderes i lyset af barnets konkrete situation.

Hensynet til kontakt med begge forældre må derfor vurderes i samspil med de øvrige centrale hensyn, navnlig barnets beskyttelse og stabilitet. Afgørelsen må bero på en konkret vurdering af, om kontakt i den foreliggende situation understøtter barnets trivsel og udvikling.

5.5. Hensynet til forældrenes samarbejdsevne

Forældrenes samarbejdsevne indgår som et centralt moment i vurderingen af barnets bedste. Efter forældreansvarslovens § 19, stk. 2, har begge forældre et fælles ansvar for, at barnets samvær med den forælder, det ikke har bopæl hos, kan gennemføres.⁷⁰ Bestemmelsen afspejler, at barnets kontakt med begge forældre i praksis afhænger af, om forældrene kan medvirke til, at den fastsatte ordning fungerer.

Hensynet er yderligere fremhævet i forældreansvarslovens § 4, stk. 2, 2. pkt., hvorefter forældrenes samarbejdsevne og forekomsten af samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, skal indgå i vurderingen af barnets bedste.⁷¹ En forælders uberettigede hindring eller modarbejdelse af barnets kontakt med den anden forælder kan derfor tillægges vægt i den konkrete vurdering.

⁶⁸ FN's Børnekonvention, art. 9.

⁶⁹ U 2018.332 H.

⁷⁰ Forældreansvarsloven § 19, stk. 2.

⁷¹ Forældreansvarsloven § 4, stk. 2, 2. pkt., som indsat ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, § 1, nr. 1; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, samt betænkning over lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, ændringsforslag nr. 1 med bemærkninger.

Hensynet kan imidlertid ikke vurderes isoleret. Det følger af forarbejderne, at reglerne om samarbejdschikane ikke må anvendes på en måde, der afholder en forælder fra at beskytte barnet.⁷² Hvor en begrænsning af kontakt er sagligt begrundet i barnets beskyttelse, kan den derfor ikke uden videre kvalificeres som manglende samarbejdsevne eller samarbejdschikane.

Højesterets praksis viser, at forældrenes adfærd i forbindelse med gennemførelsen af samvær kan tillægges væsentlig betydning. I Højesterets kendelse af 22. september 2025, BS-21907/2025-HJR,⁷³ blev gentagen og ubegrundet hindring af samvær tillagt vægt. Højesteret lagde vægt på, at adfærden ikke alene havde betydning for det konkrete samvær, men også for barnets mulighed for at opretholde en relation til begge forældre. Afgørelsen viser dermed, at samarbejdshensynet også kan få betydning ved vurderingen af, om en fastsat kontaktordning reelt kan gennemføres.

Samarbejdsevnen må derfor vurderes i sammenhæng med både kontakt- og beskyttelseshensynet. Det centrale er, om en forælders adfærd udgør sagligt begrundet beskyttelse af barnet eller en uberettiget hindring af barnets relation til den anden forælder.

5.6. Hensynet til barnets ret til at blive hørt

Barnets ret til at blive hørt indgår som et centralt element i vurderingen af barnets bedste. Retten er forankret i forældreansvarsloven §§ 5 og 34 samt artikel 12 i FN's Børnekonvention.⁷⁴ Efter § 5 skal barnets synspunkter inddrages i alle forhold vedrørende barnet, og efter § 34 skal myndighederne sikre barnets inddragelse i sagsbehandlingen. Barnets synspunkter skal tillægges passende vægt efter barnets alder og modenhed.

Inddragelsen har både betydning for sagens oplysning og for den materielle vurdering af barnets bedste.⁷⁵ Barnets perspektiv kan belyse barnets trivsel, relationer og oplevelse af den konkrete

⁷² Forældreansvarsloven § 4, stk. 2, som indsat ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, § 1, nr. 1; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

⁷³ Højesterets kendelse af 22. september 2025, BS-21907/2025-HJR.

⁷⁴ Forældreansvarsloven §§ 5 og 34; FN's Børnekonvention, art. 12.

⁷⁵ UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12, 20. juli 2009, pkt. 15, 28 og 70-74; UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 14*

situation, men barnets synspunkter er ikke bindende. Vægten afhænger af barnets alder og modenhed, udsagnenes karakter og den sammenhæng, hvori de er fremkommet.⁷⁶ Efter forarbejderne til § 34 må inddragelsens omfang desuden afpasses efter sagens karakter, herunder behovet for en hurtig afgørelse.⁷⁷ Inddragelse kan derfor efter omstændighederne begrænses eller undlades, hvis den konkret vurderes at kunne skade barnet, eller hvis den efter sagens karakter ikke er nødvendig.

Højesterets praksis viser, at barnets synspunkter kan tillægges betydelig vægt, men at vægten er kontekstafhængig. Barnets udsagn er ikke i sig selv afgørende, navnlig hvor der foreligger indikationer på påvirkning fra en forælder. I sådanne tilfælde må der lægges vægt på udsagnenes selvstændighed, konsistens og støtte i sagens oplysninger. I BS-21907/2025-HJR⁷⁸ fastslog Højesteret, at barnets synspunkter skulle vurderes i deres samlede kontekst, og at udsagn, der måtte antages at være præget af påvirkning med henblik på at modarbejde samvær, ikke kunne tillægges afgørende vægt. Højesteret understregede samtidig, at barnets ret til at blive hørt ikke indebærer en vetoret. Barnets synspunkter kan imidlertid tillægges afgørende betydning, hvor de understøttes af barnets faktiske situation. I U 2024.2992 H⁷⁹ lagde Højesteret vægt på barnets afvisning af kontakt og tegn på alvorlig belastning. Højesteret fandt på den baggrund, at gennemførelse af samvær ville indebære en nærliggende risiko for yderligere skade.

Samlet viser praksis, at barnets synspunkter ikke har en på forhånd fastlagt vægt. Det afgørende er, om udsagnene fremstår selvstændige, konsistente og forenelige med barnets faktiske situation, og om de støttes af sagens øvrige oplysninger. Barnets ret til at blive hørt indebærer derfor ikke, at barnets ønske automatisk skal følges, men at barnets perspektiv skal indgå i vurderingen på en måde, der er afpasset efter barnets alder, modenhed, situation og sagens oplysningsgrundlag.

(2013): *The right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration*, CRC/C/GC/14, 29. maj 2013, pkt. 6 og 43-45.

⁷⁶ Forældreansvarsloven §§ 5 og 34.

⁷⁷ Lovforslag nr. L 133, Folketinget 2006-07, de specielle bemærkninger til § 34.

⁷⁸ Højesterets kendelse af 22. september 2025, BS-21907/2025-HJR.

⁷⁹ U 2024.2992 H.

5.7. Sammenfatning

Vurderingen af barnets bedste beror på en konkret afvejning af flere indbyrdes forbundne hensyn. Beskyttelse, stabilitet og kontinuitet, kontakt med begge forældre, forældrenes samarbejdsevne og barnets ret til at blive hørt udgør centrale hensyn, men kan ikke opstilles i et fast prioriteringshierarki. Hensynenes vægt afhænger af den konkrete sag og af det oplysningsgrundlag, som vurderingen hviler på.

Beskyttelseshensynet kan få afgørende betydning, hvor der foreligger en konkret risiko for barnets trivsel eller sikkerhed. Hvor en sådan risiko ikke foreligger, kan hensyn til stabilitet, kontinuitet og kontakt med begge forældre få større vægt. Barnets synspunkter og forældrenes samarbejdsevne indgår ligeledes efter deres konkrete betydning for barnets situation. Afgørelsens resultat afhænger dermed ikke alene af, hvilke hensyn der er relevante, men også af det grundlag, hvorpå hensynene identificeres, belyses og vægtes. På den baggrund rettes fokus i det følgende mod sagens oplysning og midlertidige afgørelser.

Sagens oplysning, midlertidige afgørelser og krisecenteropholdets betydning

6. Sagens indledning, oplysning og midlertidige afgørelser

6.1. Indledning

Fastlæggelsen af barnets bedste beror på det oplysningsgrundlag, som vurderingen hviler på. Dette får særlig betydning i det indledende sagsforløb, hvor sagens faktiske grundlag etableres, og hvor barnets forhold efter omstændighederne må reguleres midlertidigt, før sagen er endeligt oplyst. Kapitlet fastlægger på den baggrund de processuelle rammer for sagens indledning, oplysning, visitation og midlertidige afgørelser. Rammerne danner grundlag for den senere analyse af, hvilken vægt oplysninger fra krisecenterregi kan tillægges i midlertidige afgørelser og i det videre sagsforløb.

6.2. Sagens indledning og etablering af det faktiske grundlag

Forældreansvarssager indledes som udgangspunkt ved en forælders anmodning om afgørelse om forældremyndighed, bopæl eller samvær, jf. forældreansvarslovens §§ 10-14, § 17 og §§ 19-21.⁸⁰ I disse sager udgør anmodningen både den formelle indledning af sagen og det første grundlag for Familieretshusets vurdering af, hvilke spørgsmål sagen rejser, og hvilke oplysninger der må tilvejebringes.⁸¹ Sagen behandles i første omgang af Familieretshuset, som har ansvaret for at tilrettelægge sagens behandling og sikre et tilstrækkeligt oplyst afgørelsesgrundlag.⁸²

I sager om bopæl og samvær vil anmodningen typisk angå, hvordan barnets daglige ophold og kontakt med den anden forælder skal reguleres efter samlivsophør. Sondringen mellem bopælsforælder og samværsforælder får i den forbindelse betydning, fordi bopælsforælderen har kompetence til at træffe beslutning om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder valg af daginstitution og flytning

⁸⁰ Forældreansvarsloven §§ 11, 17, 19 og 21; lov om Familieretshuset § 4; Vejledning nr. 10090, pkt. 2.

⁸¹ Lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, 1. samling, de specielle bemærkninger til § 4.

⁸² Lov om Familieretshuset §§ 4-7 og § 14; for behandlingen og oplysningen af § 6- og § 7-sager, se §§ 26-32.

indenlands.⁸³ Ved uenighed om barnets bopæl kan bopælsspørgsmålet afgøres efter forældreansvarsloven, hvis forældrene har fælles forældremyndighed.⁸⁴ Uenighed om barnets kontakt med den forælder, barnet ikke har bopæl hos, afgøres tilsvarende efter reglerne om samvær.⁸⁵

Det forudsætter imidlertid, at det afklares, hvilken faktisk og retlig situation sagen tager udgangspunkt i. I den indledende fase kan der navnlig opstå uklarhed om barnets familieretlige bopæl, hvis barnets faktiske opholdssted, folkeregisteradresse og forældrenes tidligere aftaler eller praksis peger i forskellige retninger. Hverken folkeregisteradressen eller barnets faktiske opholdssted fastlægger i sig selv den familieretlige bopæl.⁸⁶ Tilsvarende kan en forælder ikke ensidigt etablere barnets familieretlige bopæl ved at tage barnet med sig uden aftale eller afgørelse. Forholdene har derfor ikke i sig selv afgørende familieretlig virkning, men kan indgå som faktiske oplysninger om barnets aktuelle situation.

Den familieretlige betydning af oplysningerne beror på de konkrete oplysninger, som de giver om barnets hverdag, omsorgsrammer og tilknytning. Disse oplysninger kan få betydning som udtryk for stabilitet og kontinuitet, navnlig hvor den forælder, som barnet faktisk opholder sig hos, fremstår som den, der viderefører barnets daglige omsorg.⁸⁷ Sagens faktiske udgangspunkt kan dermed få betydning allerede ved sagens indledning.

6.3. Sagens oplysning og visitation

Når sagen er indledt, skal Familieretshuset tilrettelægge den videre behandling. Dette sker gennem screening og visitation, hvor sagens behandlingsspor fastlægges, og hvor eventuelle risikofaktorer identificeres.⁸⁸ Visitationen har betydning for, hvilke oplysningsskridt der iværksættes, og om der

⁸³ Forældreansvarsloven § 3, stk. 1, 2. pkt.

⁸⁴ Forældreansvarsloven § 17, stk. 1, 1. pkt.

⁸⁵ Forældreansvarsloven §§ 19, stk. 1, og 21, stk. 1-2.

⁸⁶ Forældreansvarsloven §§ 3, 17 og 26; CPR-loven § 8. Se om barnets bopæl efter forældreansvarsloven tillige Vejledning nr. 10090, pkt. 4.2 og 7.2.

⁸⁷ Se ovenfor kapitel 5.3 om stabilitet og kontinuitet.

⁸⁸ Lov om Familieretshuset § 14; Vejledning nr. 9404, pkt. 3.2 og 3.3.

under sagen kan blive behov for midlertidige afgørelser.⁸⁹ Familieretlige sager visiteres overordnet i tre spor.⁹⁰

§ 5-sager omfatter navnlig sager, hvor forældrene er enige, men har behov for registrering, godkendelse eller formalisering af en aftale. Familieretshuset træffer i disse tilfælde ikke en egentlig tvistafgørelse.⁹¹

§ 6-sager omfatter sager, hvor forældrene er uenige, og hvor der skal træffes afgørelse, men hvor sagen ikke har en sådan kompleksitet, at den skal behandles som en § 7-sag. Det fremgår af forarbejderne, at der i § 6-sager som udgangspunkt er en forventning om, at forældrene med relevant støtte i mange tilfælde vil kunne finde en løsning. I samværssager må der endvidere sondres mellem afgørelser, som Familieretshuset kan træffe, og afgørelser, der på grund af deres indgribende karakter skal indbringes for familieretten. Vurderingen beror navnlig på ændringens omfang og karakteren af forældrenes konflikt. I forarbejderne nævnes som eksempler, at en ændring fra samvær nogle timer hver fjortende dag til samvær hver anden weekend eller en ændring fra en 7/7-ordning til en 9/5-ordning som udgangspunkt vil være forholdsmæssigt stor og dermed indgribende for barnet.⁹² Kategorien omfatter også sager om midlertidigt kontaktbevarende samvær.⁹³

§ 7-sager omfatter komplekse sager, hvor familiens forhold nødvendiggør en særlig tværfaglig og dybdegående behandling.⁹⁴ Familieretshuset skal i disse sager både oplyse sagen og tilbyde relevant rådgivning og konflikthåndtering. Hvis forældrene ikke når til enighed, indbringes sagen for familieretten, der træffer afgørelse, jf. Familieretshuslovens § 32.⁹⁵ Familieretshuset kan dog tilsvarende under behandlingen af en § 7-sag træffe midlertidige afgørelser.⁹⁶

⁸⁹ Lov om Familieretshuset §§ 4-7 og § 14.

⁹⁰ Lov om Familieretshuset §§ 5-7.

⁹¹ Lov om Familieretshuset § 5; lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, 1. samling, de specielle bemærkninger til § 5.

⁹² Lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, 1. samling, de specielle bemærkninger til § 6.

⁹³ Lov om Familieretshuset § 6, stk. 2; forældreansvarsloven § 29 a.

⁹⁴ Lov om Familieretshuset § 7; lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, 1. samling, de specielle bemærkninger til § 7.

⁹⁵ Lov om Familieretshuset § 32.

⁹⁶ Lov om Familieretshuset § 4, stk. 2; forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b.

Visitationsbeslutningen har karakter af et procesledende skridt og kan som udgangspunkt ikke påklages.⁹⁷ Af samme grund skal der som udgangspunkt heller ikke ske partshøring forud for visitationen.⁹⁸ Visitationen er dog ikke endelig og kan ændres, hvis det senere viser sig, at sagen hører til i et andet behandlingsspor.⁹⁹ Hvor sagen indeholder oplysninger om vold, trusler eller psykisk vold, kan sådanne oplysninger få særlig betydning for visitationen, fordi de kan tale for, at sagen ikke behandles som en enkel sag, men i et spor, hvor der er mulighed for en mere indgående og tværfaglig sagsoplysning. Justitia har i den forbindelse peget på, at oplysninger om vold i ansøgningsskemaet kan få væsentlig betydning for sagens behandlingsspor, men at uklarhed om begrebets indhold kan indebære risiko for fejlvisitation.¹⁰⁰ Dette illustrerer, at oplysninger om vold i den indledende fase må behandles som risikofaktorer af processuel betydning og ikke uden videre som materielle konstateringer af de forhold, der senere skal afgøres.

6.3.1. Visitationens betydning for processen

Når behandlingssporet er fastlagt, bliver det afgørende, hvordan sagen oplyses, og hvilke processuelle garantier der knytter sig til afgørelsesgrundlaget. Hvor sagen behandles i Familieretshuset, påhviler det Familieretshuset at sikre et tilstrækkeligt oplyst afgørelsesgrundlag. Behandlingen er derfor underlagt de forvaltningsretlige krav til sagsoplysning, partshøring og begrundelse.¹⁰¹ Hvor sagen indbringes for familieretten, reguleres processen derimod af retsplejelovens regler.¹⁰²

Efter officialprincippet har Familieretshuset ansvaret for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, før der træffes afgørelse.¹⁰³ Oplysningens omfang beror på sagens karakter, afgørelsens indgribende betydning og de oplysninger, der allerede foreligger. I forældreansvarssager får dette særlig

⁹⁷ Vejledning nr. 9404, pkt. 3.3.1 og 3.3.4; lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, 1. samling, de specielle bemærkninger til § 4.

⁹⁸ Vejledning nr. 9404, pkt. 3.3.1 og 3.3.4; lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, 1. samling, de specielle bemærkninger til § 4.

⁹⁹ Vejledning nr. 9404, pkt. 3.3.4.

¹⁰⁰ Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 2-3 og 16-23.

¹⁰¹ Forvaltningsloven §§ 19, 22 og 24; om officialprincippet i Familieretshusets sagsbehandling, se Vejledning nr. 9404, pkt. 5.2 og 6.3.

¹⁰² Retsplejeloven kapitel 42.

¹⁰³ Vejledning nr. 9404, pkt. 5.2 og 6.3.

betydning, fordi afgørelserne angår barnets daglige liv og forældrenes familieliv, og fordi vurderingen af barnets bedste forudsætter et konkret kendskab til barnets situation.

Sagens oplysning kan ske ved parternes skriftlige oplysninger, møder med forældrene, samtaler med barnet og indhentelse af oplysninger fra tredjemand, herunder kommune, skole, institution, sundhedspersoner eller krisecenter.¹⁰⁴ Sagsoplysningen er derfor ikke blot en registrering af foreliggende oplysninger, men en proces, hvor myndigheden udvælger, indhenter og vurderer det materiale, der skal indgå i afgørelsesgrundlaget.

Partshøring efter forvaltningslovens § 19, stk. 1, skal sikre, at en part får mulighed for at udtale sig om oplysninger, der er til ugunst for parten og af væsentlig betydning for afgørelsen.¹⁰⁵ Partshøringen bidrager dermed både til sagens oplysning og til, at afgørelsen træffes på et kontradiktorisk grundlag.

Også behandlingsformen kan få betydning for oplysningsgrundlaget. Ved oplysninger om voldelig adfærd kan Familieretshuset afholde særskilte møder med forældrene. Mødeformen kan være begrundet i hensynet til beskyttelse og tryghed, men kan samtidig begrænse parternes mulighed for umiddelbart at imødegå hinandens oplysninger. Oplysninger, der fremkommer på denne måde, må derfor vurderes i lyset af mødeformens formål, den efterfølgende kontradiktion og sagens øvrige oplysningsgrundlag.¹⁰⁶

6.4. De midlertidige afgørelser

Familieretshuset kan under sagens behandling træffe midlertidige afgørelser efter en foreløbig vurdering af barnets aktuelle situation.¹⁰⁷ Afgørelserne træffes på baggrund af de oplysninger, der foreligger på afgørelsestidspunktet, og regulerer alene barnets forhold, indtil sagen afgøres endeligt. De binder ikke den senere materielle vurdering, men kan få praktisk betydning for barnets bopæl, omsorgssituation og kontakt med forældrene.

¹⁰⁴ Vejledning nr. 9404, pkt. 5.2, 6.3 og 9.4; Vejledning nr. 10090, pkt. 2.3 og 2.4.

¹⁰⁵ Forvaltningsloven § 19, stk. 1.

¹⁰⁶ Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 25-29.

¹⁰⁷ Forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b. Se også lov om Familieretshuset § 4, stk. 2.

Også ved midlertidige afgørelser skal kravene til sagsoplysning, partshøring og begrundelse iagttages. Kravenes nærmere rækkevidde må dog vurderes i lyset af afgørelsens foreløbige karakter og behovet for hurtig stillingtagen.¹⁰⁸ Officialprincippet indebærer, at Familieretshuset skal sikre et tilstrækkeligt afgørelsesgrundlag, men ikke nødvendigvis et lige så omfattende grundlag som ved den endelige afgørelse. Grundlaget skal dog være egnet til at bære den konkrete afgørelse, navnlig hvor afgørelsen fastlægger barnets midlertidige bopæl eller begrænser barnets kontakt med en forælder.¹⁰⁹

Ved hastende afgørelser må Familieretshuset som udgangspunkt søge at gennemføre partshøring, eventuelt med en kort svarfrist.¹¹⁰ Fristen må fastsættes under hensyn til oplysningernes karakter, sagens hastende karakter og partens mulighed for at forholde sig til oplysningerne.¹¹¹ Hvis hensynet til barnet nødvendiggør en hurtig afgørelse, kan partshøring efter omstændighederne begrænses eller undlades, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 3.¹¹² Det forudsætter en konkret vurdering af barnets aktuelle behov over for partens adgang til kontradiktion. Tillægges oplysningerne fortsat betydning, må parten efterfølgende have mulighed for at forholde sig til dem.¹¹³

Midlertidige afgørelser kan derfor være præget af tidsmæssige begrænsninger. I sager med oplysninger om krisecenterophold kan dette få særlig betydning, fordi oplysninger om vold, trusler, beskyttelsesbehov eller barnets aktuelle omsorgssituation kan aktualisere behovet for hurtig regulering af bopæl, samvær eller anden kontakt. På den baggrund behandles i det følgende de midlertidige afgørelsestyper, der er relevante for afhandlingens problemstilling.

6.4.1. Midlertidig afgørelse om bopæl

Efter forældreansvarslovens § 26 kan der under behandlingen af en sag træffes afgørelse om, hos hvem barnet midlertidigt skal have bopæl.¹¹⁴ Afgørelsen træffes efter anmodning fra en af forældrene

¹⁰⁸ Forvaltningsloven §§ 19, 22 og 24; om officialprincippet, se Vejledning nr. 9404, pkt. 5.2 og 6.3.

¹⁰⁹ Vejledning nr. 10090, pkt. 7.2, 7.3.2 og 7.4.

¹¹⁰ Forvaltningsloven § 19, stk. 1; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.4.

¹¹¹ Folketingets Ombudsmand, *Myndighedsguiden – Partshøring*, afsnit 5.3 om tidsfrister ved partshøring.

¹¹² Forvaltningsloven § 19, stk. 2, nr. 3; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.4.

¹¹³ Folketingets Ombudsmand, *Myndighedsguiden – Partshøring*; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.4.

¹¹⁴ Forældreansvarsloven § 26.

og gælder, indtil der foreligger en endelig afgørelse eller aftale. Bestemmelsen giver dermed hjemmel til foreløbigt at regulere barnets bopæl og omsorgsmæssige rammer.

Afgørelsen skal træffes efter, hvad der er bedst for barnet under sagen. Efter vejledningen kan der i særlige tilfælde være behov for straks at træffe afgørelse, eksempelvis hvor forælderen eller barnet har været udsat for vold. Bestemmelsen har derfor særlig betydning, hvor barnets aktuelle ophold, omsorgssituation eller beskyttelsesbehov kræver hurtig stillingtagen, herunder i sager om krisecenterophold.¹¹⁵

6.4.2. Midlertidig afgørelse om samvær

Efter forældreansvarslovens § 29, stk. 1, kan Familieretshuset under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt træffe midlertidig afgørelse om samvær eller anden kontakt.¹¹⁶ Bestemmelsen giver hjemmel til foreløbigt at regulere barnets kontakt med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, mens sagen fortsat oplyses.

Efter forarbejderne skal sagsoplysningen tage udgangspunkt i barnets perspektiv, og der skal tilvejebringes et tilstrækkeligt grundlag for den afgørelse, der er bedst for barnet.¹¹⁷ Vejledningen fremhæver samtidig, at reglerne om midlertidigt samvær skal imødegå de problemer, der kan opstå, hvis sagsbehandlingen trækker ud.¹¹⁸ Formålet kan derfor være at etablere eller bevare barnets kontakt med den forælder, barnet ikke bor hos, mens sagen behandles.

Hvor sagen indeholder oplysninger om vold, misbrug eller andre risikofaktorer, kan der efter forarbejderne være behov for en nærmere sagsoplysning, før der tages stilling til midlertidig kontakt.¹¹⁹ I sager om krisecenterophold kan sådanne oplysninger få betydning for, om kontakt midlertidigt bør fastsættes, begrænses eller undlades. Vejledningen angiver dog, at en midlertidig samværsaftagelse, der begrænser eller ophæver samvær, ikke må være mere indgribende, end

¹¹⁵ Forældreansvarsloven § 26; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.2.

¹¹⁶ Forældreansvarsloven § 29, stk. 1.

¹¹⁷ Lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, pkt. 2.1.1.2 og 2.1.2.2.

¹¹⁸ Forældreansvarsloven § 29, stk. 1; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3 og 7.3.1.

¹¹⁹ Lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, pkt. 2.1.1.2 og 2.1.2.2.

situationen nødvendiggør.¹²⁰ Reguleringen må derfor afpasses efter barnets situation og det behov, der begrundet indgrebet.

6.4.3. Midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær

Efter forældreansvarslovens § 29 a, stk. 1, skal Familieretshuset, hvis barnet ikke har samvær med den forælder, der anmoder herom, som udgangspunkt træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær hurtigst muligt og inden fire uger.¹²¹ Hvor § 29 a finder anvendelse, fastsættes som udgangspunkt et begrænset minimumssamvær efter barnets alder. Efter forarbejderne er formålet med kontaktbevarende samvær at sikre barnet et minimum af kontakt med samværsforælderen, indtil der kan træffes en endelig afgørelse om samvær.¹²²

Udgangspunktet om kontaktbevarende samvær gælder imidlertid ikke ubetinget. Efter § 29 a, skal samvær ikke fastsættes, hvis samværsforælderen ikke ønsker samvær, eller hvis der foreligger begrundet tvivl om, hvorvidt samvær er bedst for barnet. Et afslag kan efter forarbejderne være begrundet i oplysninger om vold eller misbrug, fordi sådanne forhold kan nødvendiggøre en grundigere sagsoplysning, end der kan gennemføres inden for fristen. I sådanne tilfælde skal kontaktspørgsmålet i stedet behandles efter reglerne om midlertidigt samvær efter § 29.¹²³ Efter § 29 a, stk. 2, skal Familieretshuset efter afslag på kontaktbevarende samvær træffe afgørelse om midlertidigt samvær hurtigst muligt og senest fire måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær.¹²⁴

Bestemmelsen afspejler dermed en afvejning mellem hensynet til hurtigt at bevare eller genetablere barnets kontakt med samværsforælderen og hensynet til barnets beskyttelse. I sager om krisecenterophold kan oplysninger om vold, trusler, risiko eller barnets aktuelle omsorgssituation

¹²⁰ Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2 og 7.3.2.1.

¹²¹ Forældreansvarsloven § 29 a, stk. 1.

¹²² Lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, pkt. 2.1.1.2; bekendtgørelse nr. 299 af 20. marts 2019 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., § 8, stk. 2 og 3.

¹²³ Forældreansvarsloven §§ 4, 29 og 29 a; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, pkt. 2.1.1.2 og 2.1.2.2.

¹²⁴ Forældreansvarsloven § 29 a, stk. 2, som indsat ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, § 1, nr. 4; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25.

derfor få betydning for vurderingen af, om der foreligger begrundet tvivl. Spørgsmålet om kontakt må i sådanne tilfælde vurderes på ny, når sagen er bedre belyst.

6.4.4. Midlertidig afskæring af samvær eller anden kontakt efter § 29 b

Hvor § 29 a angår kontaktbevarende samvær i situationer, hvor der ikke foreligger begrundet tvivl om barnets bedste, regulerer § 29 b den modsatte situation i en særlig kontekst.¹²⁵ Efter forældreansvarslovens § 29 b skal Familieretshuset efter anmodning træffe midlertidig afgørelse om, at barnet ikke skal have samvær eller anden kontakt med den anden forælder, hvis barnet opholder sig i en boform efter servicelovens §§ 109 eller 110 med den ene forælder,¹²⁶ og det godtgøres, at opholdet skyldes vold fra den anden forælder. Dette gælder dog ikke, hvis kontakt efter en konkret vurdering anses for bedst for barnet.

Anvendelsen af § 29 b forudsætter således ikke alene, at barnet opholder sig i en boform efter servicelovens §§ 109 eller 110. Det skal også være godtgjort, at opholdet skyldes vold fra den anden forælder. Bestemmelsen bygger dermed på et særligt beskyttelseshensyn, men afskæring af kontakt beror fortsat på en konkret vurdering af barnets bedste.

Efter forarbejderne til bestemmelsen, skal Familieretshuset påse, om en krisecentererklæring eller tilsvarende oplysninger giver tilstrækkeligt grundlag for at anse betingelserne for opfyldt. Er grundlaget ikke tilstrækkeligt, kan det være nødvendigt at supplere med andre oplysninger, eksempelvis politianmeldelse, skadestuerapport, sagkyndige udtalelser eller kommunale oplysninger. Ophold efter servicelovens § 109 kan normalt dokumenteres ved en krisecentererklæring, mens ophold efter § 110 må belyses ved oplysninger fra det pågældende tilbud.¹²⁷ Der synes derfor ikke at være forudsat samme erklæringsform ved § 110-ophold som ved ophold efter § 109.

¹²⁵ Forældreansvarsloven § 29 b. Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 329 af 9. april 2024, hvor ordene »eller trusler om vold« udgik af bestemmelsen. Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1, må derfor på dette punkt læses med forbehold for den senere lovændring.

¹²⁶ Serviceloven §§ 109 og 110.

¹²⁷ Lov nr. 753 af 13. juni 2023 udvidede § 29 b til også at omfatte ophold i boform efter servicelovens § 110; se Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1.

En afgørelse efter § 29 b er foreløbig, men kan få væsentlig praktisk betydning, fordi den midlertidigt afskærer barnets kontakt med den anden forælder. Afgørelsen bortfalder ikke automatisk, hvis barnet senere flytter fra boformen, eller hvis politiet beslutter ikke at gå videre med sagen.¹²⁸ Sådanne forhold kan dog give anledning til en fornyet vurdering af grundlaget for kontaktbegrænsningen, herunder efter anmodning fra samværsforælderen om midlertidigt samvær. En midlertidig afskæring af kontakt bør derfor ikke tillægges videregående betydning, end det aktuelle beskyttelsesgrundlag kan bære.

6.5. Sammenfatning

Samlet viser kapitlet, at vurderingen af barnets bedste i det indledende sagsforløb ikke kan adskilles fra den måde, hvorpå sagens faktiske og processuelle grundlag etableres. Allerede ved sagens indledning kan barnets faktiske opholdssted, forældrenes hidtidige ordning og oplysningerne i anmodningen få betydning for den videre behandling. Visitationen fastlægger herefter sagens behandlingsspor og har betydning for, hvilke oplysningsskridt der iværksættes, og om der under sagen er behov for midlertidig regulering.

De midlertidige afgørelser kan få væsentlig praktisk betydning, selv om de alene regulerer barnets forhold under sagens behandling. Det gælder navnlig i sager med oplysninger om krisecenterophold, hvor oplysninger om vold, trusler, beskyttelsesbehov eller barnets aktuelle omsorgssituation kan aktualisere behovet for hurtig regulering af bopæl, samvær eller anden kontakt. Kapitlet danner dermed grundlag for det følgende kapitel, hvor krisecenteropholdets retlige kvalifikation og dets betydning for den indledende behandling af forældreansvarssager behandles nærmere.

7. Krisecenteropholdets retlige kvalifikation

7.1. Indledning

I den indledende behandling af forældreansvarssager kan oplysninger om krisecenterophold få betydning for vurderingen af barnets aktuelle opholdssted, omsorgssituation og beskyttelsesbehov. Det må derfor afklares, om opholdet i sig selv har familieretlig retsvirkning, eller om betydningen

¹²⁸ Forældreansvarsloven § 29 b; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1.

beror på de konkrete oplysninger, som opholdet aktualiserer. Kapitlet behandler på den baggrund krisecenteropholdets retlige kvalifikation som faktisk oplysningsmoment, herunder betydningen af § 29 b's særlige regulering af midlertidig afskæring af samvær eller anden kontakt.

7.2. Krisecenteropholdets retlige kvalifikation

Et krisecenterophold må retligt kvalificeres som en faktisk omstændighed i forældreansvarssager. Opholdet er ikke et selvstændigt familieretligt kriterium og ændrer ikke de kriterier, der følger af forældreansvarsloven.¹²⁹ Det skaber derfor ikke i sig selv en formodning for bestemte afgørelser om bopæl, samvær eller anden kontakt. Opholdet kan derimod få betydning gennem de konkrete oplysninger, som det aktualiserer om barnets situation. Det kan navnlig være oplysninger om barnets aktuelle opholdssted, omsorgssituation, beskyttelsesbehov, kontakt med den anden forælder samt eventuel vold eller trusler.

Dette udgangspunkt ændres ikke af § 29 b. Bestemmelsens særlige retsvirkning knytter sig ikke til krisecenteropholdet alene, men til at opholdet skyldes vold fra den anden forælder, og at kontakt efter en konkret vurdering ikke anses for bedst for barnet. § 29 b viser dermed, at krisecenterophold først får særlig retlig betydning, når opholdet sammenholdes med konkrete oplysninger om vold, beskyttelsesbehov og barnets aktuelle situation.¹³⁰

Finder § 29 b ikke anvendelse, kan oplysninger om krisecenterophold, trusler eller øvrige risikofaktorer fortsat indgå som faktiske momenter i den almindelige vurdering af barnets bedste, herunder ved vurderingen af kontaktbevarende samvær efter § 29 a eller midlertidigt samvær efter § 29.¹³¹ Også her er det ikke opholdet som sådant, men de oplysninger, opholdet aktualiserer, der kan tillægges betydning.

¹²⁹ Forældreansvarslovens § 4; Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, pkt. 7.2 og 7.3.

¹³⁰ Forældreansvarslovens § 29 b; lovforslag nr. L 66 af 24. oktober 2024 til lov om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset, de specielle bemærkninger til § 29 b.

¹³¹ Forældreansvarsloven §§ 4, 17, 29, 29 a og 29 b.

Det samme gælder barnets faktiske opholdssted og eventuelle folkeregisteradresse. Et ophold på krisecenter eller en registrering af barnets adresse kan ikke i sig selv etablere barnets familieretlige bopæl, men kan indgå som faktisk oplysning om barnets aktuelle hverdag og omsorgssituation.¹³² Betydningen beror på, om forholdene konkret har relevans for vurderingen af barnets bedste.

7.3. Sammenfatning

Samlet følger det, at krisecenterophold ikke har selvstændig familieretlig retsvirkning, men alene kan få betydning som led i sagens oplysningsgrundlag. Det gælder også i lyset af § 29 b, hvor den særlige retsvirkning ikke knytter sig til opholdet alene, men til opholdets begrundelse i vold fra den anden forælder og til en konkret vurdering af barnets bedste.

Krisecenteropholdets betydning beror derfor på de oplysninger, opholdet aktualiserer, og på oplysningernes indhold, tilblivelse, aktualitet og støtte i sagens øvrige materiale. På den baggrund behandles i det følgende, hvordan oplysninger om krisecenterophold tilvejebringes, og hvilken betydning oplysningernes tilblivelse har for den vægt, de kan tillægges i vurderingen af barnets bedste.

8. Oplysningsgrundlagets tilblivelse og bevismæssige karakter

8.1. Indledning

Oplysninger i krisecenterregi fremkommer typisk som led i en socialretlig støtte- og beskyttelsesindsats. Formålet er at sikre akut ophold, støtte og beskyttelse af den indskrevne forælder og eventuelle børn.¹³³ Når sådanne oplysninger senere indgår i Familieretshusets behandling af en forældreansvarssag, må deres vægt derfor bero på en konkret vurdering af oplysningernes indhold, tilblivelse og efterprøvelighed. Det må navnlig afklares, om oplysningerne bygger på krisecentrets egne observationer, den indskrevne forælders fremstilling, barnets udsagn eller oplysninger fra andre myndigheder. Kapitlet behandler på den baggrund visitationsgrundlaget, krisecentererklæringen og oplysninger fra barnet. Herefter inddrages Familieretshusets praksisundersøgelse til belysning af,

¹³² Forældreansvarsloven § 26; forældreansvarslovens § 17.

¹³³ Serviceloven § 109, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025.

hvordan oplysninger om krisecenterophold indgår i afgørelsesgrundlaget ved afslag på kontaktbevarende samvær.¹³⁴

8.2. Visitationsgrundlaget

Det første led i oplysningernes tilblivelse er visitationen til krisecenter. Efter servicelovens § 109 kan personer, der har været udsat for vold i nære relationer, tilbydes midlertidigt ophold i boformer, og den pågældende kan være ledsaget af børn.¹³⁵ Optagelse kan ske anonymt ved egen henvendelse eller ved henvisning fra offentlige myndigheder. Kompetencen til at træffe afgørelse om optagelse og udskrivning ligger hos krisecentrets leder og beror på en konkret vurdering af behovet for ophold og støtte.¹³⁶

Denne vurdering er socialretlig. Visitationsgrundlaget vil derfor ofte helt eller delvist bygge på oplysninger fra den forælder, der søger ophold, og den anden forælder inddrages ikke forud for optagelsen. Dette følger af krisecentrets beskyttelsesfunktion, men betyder samtidig, at grundlaget adskiller sig fra den kontradiktoriske sagsoplysning i en forældreansvarssag. At afgørelser om optagelse og udskrivning kan påklages til Ankestyrelsen, ændrer ikke herved. Klageadgangen angår den socialretlige adgang til opholdet og ikke en selvstændig prøvelse af oplysningerne.¹³⁷ Optagelsen kan derfor ikke uden videre sidestilles med dokumentation for de forhold, der senere skal vurderes efter forældreansvarsloven. Dette udelukker ikke, at visitationsoplysninger kan indgå i den familieretlige behandling. Oplysningernes betydning må imidlertid vurderes i lyset af den sammenhæng, hvori de er tilvejebragt.

8.3. Krisecentererklæringen

Krisecentererklæringen kan indgå som dokumentation for opholdets baggrund, de oplysninger der lå til grund for opholdet, og eventuelle beskyttelsesbehov hos den indskrevne forælder eller barnet.

¹³⁴ Familieretshuset, *Praksisundersøgelse af afslag på kontaktbevarende samvær*, 30. april 2025, s. 1.

¹³⁵ Serviceloven § 109, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025.

¹³⁶ Serviceloven § 109, stk. 3 og 4, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025.

¹³⁷ Serviceloven § 109, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025; forældreansvarsloven §§ 4, 17, 29 og 29 b; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1.

Erklæringen indebærer imidlertid ikke i sig selv en familieretlig konstatering af vold, risiko eller forældreuegnethed. Den må derfor retligt kvalificeres som et sagsoplysningsdokument, hvis betydning afhænger af erklæringens konkrete indhold og det grundlag, oplysningerne hviler på.

Forarbejderne understreger, at en krisecentererklæring ikke blot bør angive, at der foreligger et ophold, men også bør belyse opholdets baggrund, behovet for midlertidigt at skærme barnet fra kontakt med den anden forælder samt barnets situation og perspektiv. Familieretshuset må derfor påse, om erklæringen indeholder tilstrækkelige oplysninger til at bære den betydning, den tillægges. Er grundlaget utilstrækkeligt, må oplysningerne understøttes af andet materiale.¹³⁸ Vejledningen angiver tilsvarende, at der ved vurderingen må sondres mellem oplysninger, der gengiver en parts fremstilling, og oplysninger, der bygger på selvstændige observationer, samtaler med barnet eller eksternt materiale. Erklæringens oplysningsværdi styrkes, hvor oplysningerne er konkretiserede og understøttet af krisecentrets egne observationer eller sagens øvrige materiale. Omvendt må vægten vurderes mere forsigtigt, hvis erklæringen i det væsentlige gengiver den indskrevne forælders forklaring uden nærmere angivelse af oplysningernes grundlag.¹³⁹ Krisecentererklæringen må derfor vurderes i lyset af dens konkrete indhold, tilblivelse og støtte i sagens øvrige materiale. Det gælder navnlig, hvor erklæringen indeholder oplysninger om barnets udsagn eller reaktioner.

8.4. Barnets udsagn i krisecentererklæringen

Barnets perspektiv kan indgå i krisecentererklæringen gennem oplysninger om barnets reaktioner på de beskrevne forhold, barnets aktuelle situation og barnets forhold til kontakt med den anden forælder. Oplysningerne kan navnlig stamme fra samtaler med barnet under opholdet.¹⁴⁰ Disse samtaler gennemføres imidlertid som led i krisecentrets støtte- og beskyttelsesindsats og ikke som led i Familieretshusets børneinddragelse efter forældreansvarslov.¹⁴¹ Denne forskel har betydning for vurderingen af oplysningerne. Når barnets perspektiv videreformidles gennem en krisecentererklæring, må det vurderes, om oplysningerne bygger på barnets egne udsagn,

¹³⁸ Forældreansvarsloven § 29 b; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1. Om ændringen af § 29 b, se lov nr. 329 af 9. april 2024, § 4.

¹³⁹ Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1; Vejledning nr. 9404, pkt. 5.2 og 6.3.

¹⁴⁰ Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1.

¹⁴¹ Forældreansvarsloven §§ 5 og 34; FN's Børnekonvention, art. 12; Vejledning nr. 10090, pkt. 2.3 og 2.4.

krisecentrets observationer eller den indskrevne forælders fremstilling. Barnets udsagn må endvidere bedømmes i lyset af samtalens formål, rammer og tilrettelæggelse samt barnets relation til den indskrevne forælder og den situation, barnet befinder sig i.

I den familieretlige debat er der peget på, at børnesamtaler i krisecenterregi efter omstændighederne kan være præget af metodiske svagheder, herunder ledende spørgsmål, koordinering med den indskrevne forælders fortælling og manglende inddragelse af tredjepartsoplysninger.¹⁴² Sådan kritik kan ikke i sig selv føre til, at barnets udsagn tilsidesættes. Den understøtter derimod, at vægten af barnets udsagn må bero på udsagnets tilblivelse, kontekst, efterprøvelighed og støtte i sagens øvrige oplysninger. Oplysningerne kan derfor ikke uden videre sidestilles med oplysninger fremkommet gennem Familieretshusets egen børneinddragelse.

8.5. Krisecenteroplysningernes vægt i administrativ praksis

Familieretshusets praksisundersøgelse om afslag på kontaktbevarende samvær viser, at oplysninger fra krisecenterregi i den undersøgte afgørelsestype kan få væsentlig betydning for det midlertidige afgørelsesgrundlag.¹⁴³ Oplysninger om krisecenterophold indgik i 52 af 119 afgørelser. I 38 af disse sager forelå der en krisecentererklæring, og i 29 sager blev afslaget givet med henvisning til forældreansvarslovens § 29 b.¹⁴⁴

Det centrale er navnlig, at afgørelsesgrundlaget i en del af sagerne ikke var understøttet af oplysninger fra andre myndigheder. I 12 af de 29 § 29 b-sager blev afslaget givet på grundlag af både krisecentererklæringen og oplysninger fra andre myndigheder, mens afslaget i 17 sager alene var begrundet i krisecentererklæringen og oplysninger fra den ene eller begge forældre.¹⁴⁵ Undersøgelsen viser dermed, at krisecentererklæringen i denne afgørelsestype efter omstændighederne kan få en central placering i det midlertidige beslutningsgrundlag.

¹⁴² Delebarnets Vilkår, "Når krisecentre påvirker børns virkelighedsopfattelse.

¹⁴³ Familieretshuset, *Praksisundersøgelse af afslag på kontaktbevarende samvær*, 30. april 2025, s. 1.

¹⁴⁴ Ibid., s. 2-3.

¹⁴⁵ Ibid., s. 3-7.

Materialet viser samtidig, at krisecenteroplysninger i den midlertidige vurdering ikke alene kan fungere som oplysninger om mulig risiko. De kan også belyse barnets aktuelle opholds- og omsorgssituation. I de undersøgte sager opholdt barnet sig hos krisecenterforælderen, mens den anden forælder anmodede om kontaktbevarende samvær. Oplysningerne kunne derfor få betydning både for vurderingen af beskyttelsesbehovet og for vurderingen af barnets aktuelle situation under sagen.

Undersøgelsen kan ikke anvendes til at udlede generelle udfaldsmønstre i forældreansvarssager. Den belyser alene en afgrænset afgørelsestype og en afgrænset periode. Den har imidlertid betydning for afhandlingens problemstilling, fordi den viser, at oplysninger fra krisecenterregi kan indgå på et tidspunkt, hvor sagen endnu ikke nødvendigvis er fuldt oplyst, og hvor afgørelsen kan få betydning for barnets kontakt med den anden forælder under sagens videre behandling. Hvor afgørelsen i væsentligt omfang bygger på krisecentererklæringen og forældrenes oplysninger, skærpes behovet for at vurdere erklæringens konkrete indhold, tilblivelsesgrundlag, efterprøvelighed og støtte i sagens øvrige materiale. Det er navnlig afgørende, om erklæringen bygger på konkrete observationer eller eksterne oplysninger, eller om den i det væsentlige videreformidler partsoplysninger fra den indskrevne forælder.

8.6. Sammenfatning

Gennemgangen viser, at oplysninger fra krisecenterregi kan indgå i Familieretshusets vurderingsgrundlag, men at deres betydning må vurderes i lyset af den sammenhæng, hvori de er tilvejebragt. Visitationsoplysninger bygger på en socialretlig vurdering af behovet for ophold og støtte, mens krisecentererklæringen kan belyse opholdets baggrund, barnets situation og eventuelle beskyttelsesbehov. Oplysningerne udgør imidlertid ikke i sig selv en familieretlig konstatering af vold, risiko eller forældreuegnethed.

Oplysninger fra barnet kan tilsvarende være relevante, men må bedømmes i lyset af samtalerne formål, rammer og tilrettelæggelse samt deres støtte i sagens øvrige materiale. Familieretshusets praksisundersøgelse viser samtidig, at krisecenteroplysninger i den undersøgte afgørelsestype kan få væsentlig betydning for det midlertidige afgørelsesgrundlag. Den videre analyse retter sig herefter mod, hvordan midlertidige afgørelser, der bygger på sådanne oplysninger, kan få faktisk betydning for barnets situation under sagen og for den senere vurdering af barnets bedste.

9. Midlertidige afgørelser i krisecentersager og deres faktiske betydning for den senere vurdering af barnets bedste

9.1. Indledning

Midlertidige afgørelser i krisecentersager træffes på et foreløbigt oplysningsgrundlag og er formelt begrænset til sagens behandling. De kan imidlertid få praktisk betydning for barnets situation i den periode, hvor sagen oplyses. Kapitlet behandler det spændingsfelt, der kan opstå mellem afgørelsens foreløbige karakter og dens faktiske betydning for den senere vurdering af barnets bedste.

9.2. Analyse

9.2.1. *Beskyttelseshensynets prioritering under usikkerhed*

På baggrund af de foregående kapitler kan krisecentersagen beskrives som en situation, hvor myndigheden tidligt i forløbet må træffe afgørelse på et grundlag, der både kan indeholde alvorlige risikooplysninger og oplysninger, som endnu ikke er fuldt efterprøvet. I denne fase kan beskyttelseshensynet få særlig vægt, fordi afgørelsen retter sig mod barnets aktuelle situation og behovet for at undgå skade under sagens behandling.¹⁴⁶

Den retlige udfordring består i, at denne foreløbige prioritering af beskyttelse ikke alene virker på afgørelsestidspunktet. Når afgørelsen regulerer barnets bopæl eller kontakt, etableres samtidig en faktisk ordning for barnets hverdag, omsorgssituation og relation til forældrene. En afgørelse, der er begrundet i et midlertidigt beskyttelseshensyn, kan dermed få betydning for de faktiske forhold, som senere indgår i vurderingen af barnets bedste.¹⁴⁷ Det afgørende er derfor ikke, om den midlertidige afgørelse formelt binder den senere vurdering, men om den faktiske ordning, afgørelsen etablerer, senere kan få vægt som udtryk for barnets stabilitet, kontinuitet, beskyttelsesbehov eller

¹⁴⁶ Forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.2, 7.3, 7.3.2.1 og 7.4; forvaltningsloven § 19, stk. 2, nr. 3. Se også ovenfor kapitel 5.2 om beskyttelseshensynet og kapitel 6.4 om midlertidige afgørelser.

¹⁴⁷ Forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b; se ovenfor kapitel 6.2-6.4 om sagens faktiske udgangspunkt, sagsoplysning og midlertidige afgørelser.

kontaktforløb. Denne overgang fra foreløbig beskyttelsesvurdering til faktisk ordning er udgangspunktet for den videre analyse.

9.2.2. Stabilitetshensynet og den tidsmæssige konsolidering

Når den midlertidige regulering har bestået gennem en længere periode, kan vurderingen forskydes fra spørgsmålet om, hvorfor ordningen oprindeligt blev etableret, til spørgsmålet om, hvordan barnet aktuelt fungerer under ordningen. Stabilitetshensynet knytter sig da ikke til den midlertidige afgørelse som sådan, men til den hverdag og de omsorgsrammer, der faktisk er opstået under sagens behandling.¹⁴⁸ I krisecentersager kan dette få særlig betydning. En ordning, der oprindeligt er etableret på baggrund af en foreløbig beskyttelsesvurdering, kan over tid fremstå som barnets aktuelle daglige ramme. Hvis barnet i en længere periode har opholdt sig hos krisecenterforælderen, og kontakten med den anden forælder samtidig har været begrænset eller afbrudt, kan stabilitetshensynet derfor komme til at knytte sig til en ordning, der er opstået under sagens midlertidige behandling.¹⁴⁹

Justitias kritik af ventetider på børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer understøtter, at tidsfaktoren kan have betydning for både sagens oplysning og dens faktiske udvikling. Hvis den midlertidige ordning består i længere tid, før grundlaget er nærmere efterprøvet, kan det forstærke den tidsmæssige konsolidering, som stabilitetshensynet senere knytter sig til.¹⁵⁰

Dette indebærer ikke, at stabilitet automatisk skal tillægges afgørende vægt. Efter Højesterets praksis må vægten afhænge af, om ordningen konkret understøtter barnets trivsel, tryghed og udvikling, og om der foreligger forhold, der taler for en ændring. I krisecentersager må det derfor vurderes, om den stabilitet, der påberåbes, afspejler en velfungerende ordning for barnet, eller om den i væsentlig grad er en følge af en foreløbig regulering på et endnu ikke fuldt efterprøvet grundlag.

¹⁴⁸ Se ovenfor kapitel 5.3 om stabilitet og kontinuitet samt kapitel 6.2-6.4 om sagens faktiske udgangspunkt og midlertidige afgørelses praktiske betydning; U 2010.129 H; U 2024.4556 H.

¹⁴⁹ Se ovenfor kapitel 6.2-6.4 om sagens faktiske udgangspunkt, sagsoplysning og midlertidige afgørelser.

¹⁵⁰ Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 2023, s. 35-36.

9.2.3. Betydningen for barnets relation til begge forældre

Den faktiske betydning af en midlertidig afgørelse kan også vise sig i barnets relation til den forælder, som barnet ikke har fast ophold hos. Hvis kontakten reduceres, overvåges eller ophører i en periode, kan barnets aktuelle relation til samværsforælderen ændre sig under sagens behandling. Dette gælder navnlig, hvor kontaktbegrænsningen bygger på en foreløbig vurdering af risiko eller beskyttelsesbehov.

Det ændrer ikke ved, at hensynet til barnets kontakt med begge forældre fortsat indgår som et retligt kriterium.¹⁵¹ Det centrale er derimod, at den senere vurdering kan komme til at tage udgangspunkt i en relationel situation, som er ændret under sagens behandling. En midlertidig kontaktbegrænsning kan dermed få afledt betydning for det relationsgrundlag, som den senere vurdering hviler på. Det afgørende bliver derfor, om kontaktbegrænsningen fortsat hviler på et aktuelt og tilstrækkeligt belyst beskyttelsesgrundlag, eller om hensynet til barnets relation til begge forældre tilsiger, at kontakten bør genetableres, eventuelt gradvist eller under vilkår.

9.2.4. Samarbejdsevne som vurderingsmoment

Når barnets kontakt med samværsforælderen begrænses under sagens behandling, opstår der et særskilt spørgsmål om, hvordan den anden forælders adfærd skal kvalificeres. I krisecentersager kan begrænsning af kontakt, tilbageholdelse af oplysninger eller afvisende kommunikation være begrundet i et reelt beskyttelsesbehov. Den samme adfærd kan imidlertid få en anden retlig betydning, hvis beskyttelsesgrundlaget ikke længere består eller ikke underbygges af sagens oplysninger.¹⁵² Den retlige vurdering forudsætter derfor en sontring mellem sagligt begrundet beskyttelse og usaglig hindring af barnets kontakt med den anden forælder. En forælder bør ikke stilles ringere for at have begrænset kontakt, hvor begrænsningen var begrundet i barnets sikkerhed eller trivsel. Omvendt kan en fortsat kontaktbegrænsning, der ikke længere hviler på et aktuelt og tilstrækkeligt belyst

¹⁵¹ Se ovenfor kapitel 5.4 om hensynet til barnets kontakt med begge forældre; forældreansvarsloven §§ 19, 21 og 22 samt § 4, stk. 2; FN's Børnekonvention, art. 9; U 2018.332 H.

¹⁵² Se ovenfor kapitel 5.5 om forældrenes samarbejdsevne; forældreansvarsloven § 19, stk. 2, og § 4, stk. 2, 2. pkt., som indsat ved lov nr. 1688 af 30. december 2024, § 1, nr. 1; lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

beskyttelsesgrundlag, få betydning som udtryk for manglende evne eller vilje til at understøtte barnets relation til den anden forælder.

Justitias gennemgang af samarbejdsskikane understøtter betydningen af denne sontring. Det fremhæves her, at det i sager med påstande om samarbejdsskikane er afgørende at afklare, om hindringen af kontakt beror på skikane, eller om modstanden mod kontakt har en reel årsag. Dette taler for, at kontaktbegrænsende adfærd i krisecentersager ikke kvalificeres isoleret efter sin virkning, men efter det grundlag, adfærden hviler på.¹⁵³

Kvalifikationen af adfærden får dermed betydning for den samlede afvejning mellem beskyttelse, kontakt og samarbejdsevne. Det afgørende er ikke alene, at kontakten har været begrænset, men hvorfor den har været begrænset, om grundlaget fortsat består, og hvordan forælderen har medvirket til at sikre barnets relation til den anden forælder, når beskyttelseshensynet ikke længere kan begrunde begrænsningen.

9.2.5. Barnets udsagn i en belastet kontekst

Barnets udsagn kan i den senere vurdering belyse, hvordan den midlertidige ordning har virket for barnet. Udsagn om utryghed, frygt eller belastning kan tale for, at beskyttelseshensynet fortsat tillægges vægt. Udsagn om trivsel i den midlertidige ordning kan indgå ved vurderingen af stabilitet og kontinuitet. Udsagn om savn, tilknytning eller ønske om kontakt kan omvendt få betydning for vurderingen af barnets relation til den anden forælder. Den retlige vurdering kan imidlertid ikke bero på barnets udsagn isoleret. Hvor udsagnene er afgivet under eller efter et krisecenterophold, eller efter en periode med begrænset kontakt til den anden forælder, må de vurderes i lyset af barnets aktuelle omsorgssituation, konflikten karakter og den midlertidige ordnings betydning for barnets hverdag. Det centrale er derfor ikke alene, hvad barnet giver udtryk for, men om udsagnene fremstår selvstændige, konsistente og forenelige med sagens øvrige oplysninger.¹⁵⁴

¹⁵³ Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 28. august 2023, s. 32-34.

¹⁵⁴ Se ovenfor kapitel 5.6 om barnets ret til at blive hørt og kapitel 8.4 om oplysninger fra barnet under krisecenteropholdet; forældreansvarsloven §§ 5 og 34; FN's Børnekonvention, art. 12; U 2024.2992 H.

I krisecentersager får dette særlig betydning, fordi barnets udsagn kan afspejle både reelle beskyttelsesbehov og de faktiske rammer, som den midlertidige regulering har skabt. Barnets perspektiv skal derfor indgå i helhedsvurderingen, men er ikke i sig selv afgørende for vægtningen af beskyttelse, stabilitet eller kontakt. Vægten må bero på en samlet vurdering af barnets alder og modenhed, udsagnenes tilblivelse og deres støtte i det øvrige oplysningsgrundlag.

9.3. Samlet vurdering

De foregående afsnit viser, at den retlige problemstilling ikke består i, at midlertidige afgørelser formelt binder den senere vurdering. Problemstillingen består i, at de kan etablere faktiske omsorgs- og kontaktforhold, som senere indgår i vurderingen af stabilitet, kontakt, samarbejdsevne og barnets egne udsagn. Et foreløbigt oplysningsgrundlag kan dermed få indirekte betydning for den senere helhedsvurdering af barnets bedste. Mekanismen er ikke særegen for krisecentersager. Midlertidige afgørelser kan også i andre forældreansvarssager etablere faktiske forhold, som senere får betydning. Det særlige ved krisecentersager er, at den midlertidige ordning kan være etableret på baggrund af en foreløbig beskyttelsesvurdering. Hvis ordningen senere tillægges vægt som udtryk for stabilitet, kontaktforhold eller barnets aktuelle trivsel, må vurderingen derfor også omfatte grundlaget for, at ordningen opstod.¹⁵⁵

Den senere vurdering kan derfor ikke alene bero på den situation, som den midlertidige ordning har skabt. Den må også omfatte, om det beskyttelsesgrundlag, der oprindeligt begrundede ordningen, fortsat er aktuelt og tilstrækkeligt belyst, samt hvilken betydning den efterfølgende oplysning af sagen har for vurderingen. Højesterets praksis understøtter i denne sammenhæng, at begrænsning af kontakt må hvile på en konkret og aktuelt belyst vurdering af barnets situation, hvor beskyttelseshensynet er tilstrækkeligt underbygget.¹⁵⁶

Kapitel 9 viser således, at den midlertidige afgørelse ikke foregriber den senere vurdering, men kan påvirke den faktiske ramme, som vurderingen foretages inden for. Det skærper kravet om, at grundlaget for den midlertidige ordning vurderes på ny i takt med sagens oplysning, hvis ordningen

¹⁵⁵ Forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b; se ovenfor kapitel 6.2-6.4 om sagens faktiske udgangspunkt, sagsoplysning og midlertidige afgørelser.

¹⁵⁶ Se ovenfor kapitel 5.2 og 5.6; U 2024.2992 H.

senere tillægges vægt som udtryk for stabilitet, kontakthold eller barnets trivsel.¹⁵⁷ Dette danner grundlag for den følgende praksisnære analyse, hvor det undersøges, hvordan problemstillingen kommer til udtryk i konkrete sagsforløb.

10. Analyse af udvalgte sagsforløb

10.1. Indledning

På baggrund af de foregående kapitler undersøges i dette kapitel, hvordan samspillet mellem krisecenteroplysninger, midlertidige afgørelser og sagens tidsmæssige udvikling kan komme til udtryk i konkrete sagsforløb. Formålet er ikke at vurdere, om de konkrete afgørelser materielt var rigtige, eller at udlede generelle mønstre i praksis. Sagsforløbene anvendes derimod som praksisnære eksempler på, hvordan et foreløbigt oplysningsgrundlag kan påvirke den faktiske og processuelle ramme for den senere vurdering af barnets bedste. I hver sag gennemgås først det faktiske forløb og afgørelsesgrundlaget. Herefter analyseres, hvilken betydning den midlertidige regulering fik for sagens videre udvikling, og om senere oplysninger førte til en ændret vurdering af det oplysningsgrundlag, som den midlertidige ordning oprindeligt hvilede på.

10.2. Sag 1¹⁵⁸

Sagens faktiske forløb

Sagen vedrører fastsættelse af bopæl og samvær for en dreng født i 2018. Efter samlivsophøret i august 2023 flyttede moderen med barnet, og den 4. september 2023 tog hun ophold på krisecenter. På baggrund af moderens oplysninger om fysisk og psykisk vold udarbejdede krisecentret en erklæring.¹⁵⁹ På dette tidspunkt verserede en straffesag mod faderen, som senere blev afsluttet uden tiltale. Oplysningerne om vold indgik dermed tidligt i sagen, men uden at der på dette tidspunkt forelå en endelig strafferetlig afklaring. Krisecenteropholdet fik samtidig betydning for sagens faktiske

¹⁵⁷ Se ovenfor kapitel 5, navnlig afsnit 5.2-5.6, om beskyttelse, stabilitet og kontinuitet, kontakt med begge forældre, samarbejdsevne og barnets ret til at blive hørt. Se bl.a. U 2010.129 H, U 2018.332 H, U 2024.2992 H og U 2024.4556 H.

¹⁵⁸ Anonymiserede sagsakter, sag 1, bilag 1, landsrettens dom af 4. februar 2026.

¹⁵⁹ Anonymiserede sagsakter, sag 1, bilag 1, udateret krisecentererklæring.

udgangspunkt, idet barnet opholdt sig hos moderen, mens kontakten til faderen i den første periode var afbrudt.

Oplysningsgrundlag og midlertidige afgørelser

Familieretshuset traf den 4. oktober 2023¹⁶⁰ afgørelse om afslag på kontaktbevarende samvær efter § 29 a under henvisning til, at der forelå begrundet tvivl om, hvorvidt kontakt var til barnets bedste. Afgørelsen byggede blandt andet på oplysninger fra Københavns Politi om anmeldelse af fysisk vold, moderens oplysninger om psykisk vold, krisecentererklæringen og faderens erkendelse af at have opsøgt moderen i en konfliktsituation.

Den 19. oktober 2023¹⁶¹ fastsatte Familieretshuset midlertidig bopæl hos moderen efter § 26 og seks overvågede samvær i Børneenheden. Afgørelsen blev truffet på grundlag af de tidligere oplysninger om vold og krisecenterophold samt kommunale oplysninger om behov for støtte til faderens samspil med barnet og bekymring for samvær uden tilsyn.

Under det videre forløb blev kontakten mellem barnet og faderen gradvist genetableret. Sideløbende med det overvågede samvær forsøgte parterne at praktisere en 10/4-ordning. Familieretshuset bemærkede, at ordningen var »atypisk« i forhold til den foreløbige regulering, og fastsatte på den baggrund den 27. juni 2024 en midlertidig 10/4-ordning. Den faktiske gennemførelse af samvær indgik dermed som et moment i den videre midlertidige regulering.

Sagens videre udvikling

Den 27. september 2024 indgik parterne forlig om en 9/5-ordning, hvorefter barnet opholdt sig hos faderen hver anden uge fra onsdag til mandag. Samværet blev dermed gradvist udvidet, mens barnets bopæl fortsat var hos moderen.

Ved byrettens dom af 14. maj 2025¹⁶² nedlagde faderen påstand om bopæl hos sig og en 7/7-ordning. Byretten fastholdt imidlertid bopælen hos moderen og opretholdt den eksisterende 9/5-ordning.

¹⁶⁰ Anonymiserede sagsakter, sag 1, Familieretshusets afgørelse af 4. oktober 2023.

¹⁶¹ Anonymiserede sagsakter, sag 1, Familieretshusets afgørelse af 19. oktober 2023.

¹⁶² Anonymiserede sagsakter, sag 1, byrettens dom af 14. maj 2025.

Retten lagde blandt andet vægt på, at barnet havde haft bopæl hos moderen siden oktober 2023, at barnet trivedes hos begge forældre, og at der fortsat var et højt konfliktniveau mellem parterne.

Den 4. februar 2026¹⁶³ stadfæstede landsretten afgørelsen. Landsretten nåede dette resultat, selv om der for landsretten var fremlagt nye oplysninger, herunder oplysninger om, at moderen under krisecenteropholdet havde besøgt faderen i hans hjem. Landsretten fandt ikke, at oplysningerne kunne føre til et andet resultat, idet barnet på afgørelsestidspunktet havde haft bopæl hos moderen i over to år.

Analyse

Sagen viser, hvordan oplysninger om vold, krisecenterophold og barnets aktuelle opholdssituation fik betydning for sagens indledende udgangspunkt, uden at krisecenteropholdet i sig selv blev behandlet som afgørende. Familieretshusets afslag på kontaktbevarende samvær blev truffet på grundlag af flere oplysninger, herunder politianmeldelse, moderens oplysninger om psykisk vold, krisecentererklæringen og faderens egen forklaring om at have opsøgt moderen i en konfliktsituation. Oplysningerne dannede dermed grundlag for en foreløbig vurdering af, at der forelå begrundet tvivl om, hvorvidt kontakt på dette tidspunkt var forenelig med barnets bedste.

Den efterfølgende midlertidige bopælsafgørelse hos moderen etablerede en faktisk ramme for barnets hverdag, mens sagen fortsat blev oplyst. Samtidig blev der fastsat overvåget samvær. Sagen viser dermed, at beskyttelseshensynet ikke førte til en fuldstændig eller varig afskæring af kontakten, men til en midlertidig og kontrolleret genetablering af relationen mellem barnet og faderen.

Sagens videre forløb viser herefter en forskel mellem kontaktspørgsmålet og bopælsspørgsmålet. Kontakten med faderen blev løbende revurderet og gradvist udvidet, først gennem overvåget samvær og senere gennem parternes 10/4- og 9/5-ordninger. Bopælsspørgsmålet blev derimod i højere grad vurderet på baggrund af den hverdag, der var etableret under sagens behandling.

Byrettens og landsrettens afgørelser viser, at den etablerede bopælssituation fik betydning ved den senere vurdering. Selv om der efterfølgende fremkom oplysninger, som nuancerede det oprindelige

¹⁶³ Anonymiserede sagsakter, sag 1, landsrettens dom af 4. februar 2026.

grundlag, herunder at straffesagen mod faderen blev afsluttet uden tiltale, og oplysninger om moderens besøg hos faderen under krisecenteropholdet, førte dette ikke til en ændret bopælsvurdering. På afgørelsestidspunktet havde barnet haft bopæl hos moderen siden oktober 2023, og den etablerede hverdag indgik derfor som et væsentligt faktisk moment i vurderingen af barnets stabilitet og kontinuitet.

Sagen illustrerer dermed den faktiske betydning af den midlertidige regulering, som er behandlet i kapitel 9. Det indebærer ikke, at den midlertidige afgørelse formelt binder den senere vurdering. Sagen viser derimod, at den ordning, der etableres under sagens behandling, kan få vægt som udtryk for barnets aktuelle stabilitet og kontinuitet. Det understreger, at den senere vurdering også må omfatte, hvordan den etablerede situation er opstået, og om det oprindelige beskyttelsesgrundlag fortsat kan bære den vægt, ordningen tillægges.

10.3. Sag 2¹⁶⁴

Sagens faktiske forløb

Sagen vedrører fastsættelse af bopæl og samvær for to børn født i 2014 og 2016. Forældrene indgik et arrangeret ægteskab, hvorefter moderen indrejste til Danmark fra Pakistan. Den 27. februar 2025 forlod moderen hjemmet med børnene og tog ophold på krisecenter. Under opholdet blev der udarbejdet en krisecentererklæring på baggrund af moderens oplysninger om vold gennem ægteskabet.¹⁶⁵

På tidspunktet for opholdet forelå der hverken politianmeldelse eller verserende straffesag. Oplysningerne i krisecentererklæringen var derfor ikke understøttet af en politianmeldelse, verserende straffesag eller strafferetlig afgørelse. Opholdet fik samtidig betydning for sagens faktiske udgangspunkt, idet børnene opholdt sig hos moderen, mens kontakten til faderen midlertidigt var afbrudt.

Oplysningsgrundlag og midlertidige afgørelser

¹⁶⁴ Anonymiserede sagsakter, sag 2, bilag 2.

¹⁶⁵ Anonymiserede sagsakter, sag 2, udateret krisecentererklæring.

Efter moderens anmodning om afslag på samvær efter § 29 b traf Familieretshuset den 7. april 2025¹⁶⁶ afgørelse om, at der ikke skulle fastsættes samvær. Afgørelsen byggede navnlig på børnenes udtalelser af 17. marts 2025 om frygt for faderen og manglende ønske om kontakt, krisecentererklæringen baseret på moderens oplysninger samt kommunens udtalelse af 28. marts 2025, hvori det blev anført, at man ikke kunne afvise adfærd, der kunne indikere psykisk vold.¹⁶⁷

Familieretshuset fandt på dette grundlag ikke, at faderens benægtelse og fraværet af politianmeldelse kunne føre til et andet resultat. Afgørelsen blev dermed truffet på et oplysningsgrundlag, hvor oplysningerne om vold navnlig hidrørte fra krisecentererklæringen, børnenes udsagn og kommunens foreløbige vurdering.

Den 17. juni 2025 fastsatte Familieretshuset midlertidig bopæl hos moderen efter § 26 og fastholdt, at der ikke skulle fastsættes samvær.¹⁶⁸ Afgørelsen blev truffet på grundlag af de tidligere oplysninger, suppleret med børnesamtaler fra 31. maj 2025. Her beskrev sønnen faderen som hurtigt vred og uretfærdig, mens datteren udtrykte ønske om at være hos moderen. Den børnesagkyndige vurderede, at børnene udtrykte selvstændige synspunkter.

Sagens videre udvikling

Den 1. september 2025 flyttede moderen med børnene cirka 300 km væk under henvisning til boligforhold og netværk etableret under krisecenteropholdet. Flytningen byggede dermed videre på den faktiske situation, der var etableret under den midlertidige bopælsordning, og fik betydning for de praktiske muligheder for kontakt mellem børnene og faderen.

Ved byrettens dom af 1. december 2025 blev bopælen hos moderen fastholdt, og faderens krav om bopæl og en 7/7-ordning blev ikke taget til følge.¹⁶⁹ Retten lagde blandt andet vægt på, at børnene siden februar 2025 havde haft bopæl hos moderen uden kontakt til faderen, at de trivedes i de nye omgivelser, og at der forelå et højt konfliktniveau mellem parterne.

¹⁶⁶ Anonymiserede sagsakter, sag 2, Familieretshusets afgørelse af 7. april 2025.

¹⁶⁷ Anonymiserede sagsakter, sag 2, kommunal udtalelse af 28. marts 2025.

¹⁶⁸ Anonymiserede sagsakter, sag 2, Familieretshusets afgørelse af 17. juni 2025.

¹⁶⁹ Anonymiserede sagsakter, sag 2, byrettens dom af 1. december 2025.

Under hovedforhandlingen blev de tidligere oplysninger om vold alene konkretiseret ved en episode fra 2015, hvor faderen havde forsøgt at slå moderen, men undlod. Retten fastsatte dog seks overvågede og støttede samvær, uanset børnenes fortsatte modstand, under henvisning til en børnesagkyndig vurdering af, at børnene havde »udviklet et dæmoniseret billede af faderen«.

Analyse

Sagen illustrerer, hvordan oplysninger fra krisecenterregi, børnenes udsagn og en foreløbig kommunal vurdering kan få betydning for det midlertidige afgørelsesgrundlag, selv hvor der ikke foreligger politianmeldelse eller verserende straffesag. Oplysningsgrundlaget havde dermed en anden karakter end i Sag 1 og viser betydningen af en konkret vurdering af oplysningernes dokumentationsværdi.

Den midlertidige regulering fik herefter betydning for sagens faktiske udvikling. Børnene havde deres daglige ophold hos moderen, kontakten til faderen var afbrudt, og moderens senere flytning cirka 300 km væk byggede videre på den omsorgs- og netværkssituation, der var etableret under og efter krisecenteropholdet. Flytningen ændrede samtidig de praktiske rammer for kontakt og bidrog til, at børnene i en længere periode havde deres hverdag hos moderen.

Byrettens afgørelse viser imidlertid også, at det oprindelige grundlag senere blev nuanceret. De tidligere oplysninger om vold blev under hovedforhandlingen alene konkretiseret ved en episode fra 2015, og den børnesagkyndige vurdering af, at børnene havde udviklet et dæmoniseret billede af faderen, førte til fastsættelse af overvågede og støttede samvær trods børnenes modstand.

Sagen viser dermed både den faktiske betydning af den midlertidige regulering og begrænsningen heri. Den tidlige afbrydelse af kontakt og den midlertidige bopæl hos moderen medførte, at sagens faktiske udgangspunkt i stigende grad knyttede sig til børnenes hverdag hos moderen, herunder efter den senere flytning og etableringen af nye daglige rammer. Herved kom stabilitetshensynet senere til at knytte sig til en situation, der i væsentligt omfang var etableret under sagens midlertidige behandling.

Fastsættelsen af overvåget samvær viser samtidig, at nye eller mere nuancerede oplysninger kan føre til en revurdering af barnets relation til samværsforælderen. Den midlertidige regulering fik således

ikke en ensartet virkning. Bopælsspørgsmålet forblev i højere grad præget af den etablerede hverdag hos moderen, mens kontaktspørgsmålet blev justeret under sagens videre forløb.

10.4. Sag 3¹⁷⁰

Sagens faktiske forløb

Sagen angår fastsættelse af forældremyndighed, bopæl og samvær for tre børn født i 2009, 2013 og 2017. I september 2024 fraflyttede moderen det fælles hjem med børnene og tog ophold på krisecenter, hvor der blev udarbejdet en erklæring.

I modsætning til Sag 1 og Sag 2 indgik krisecenteropholdet fra begyndelsen i et bredere myndighedsmæssigt oplysningsgrundlag. Allerede forud for opholdet havde der været betydelig myndighedsinvolvering. Det ældste barn havde været midlertidigt anbragt på baggrund af oplysninger om fysisk og psykisk vold samt social kontrol udøvet af faderen, og de to øvrige børn blev vurderet som anbringelsestruede, hvis moderen ikke fraflyttede med dem. Familien deltog samtidig i et forløb i Børnehuset. Krisecenteropholdet indgik derfor sammen med kommunale vurderinger, børneudsagn, oplysninger fra Børnehusforløbet og en verserende straffesag.¹⁷¹

Oplysningsgrundlag og midlertidige afgørelser

Den 16. december 2024 traf Familieretshuset afgørelse om, at der midlertidigt ikke skulle fastsættes samvær, og fastsatte samtidig midlertidig bopæl hos moderen for alle tre børn efter § 26.¹⁷² Samvæsspørgsmålet blev behandlet efter § 29 om midlertidigt samvær og ikke efter § 29 a om kontaktbevarende samvær, idet familien på dette tidspunkt deltog i et forløb i Børnehuset. Sagen angik derfor ikke alene bevarelse af kontakt, men en bredere midlertidig vurdering af, om samvær på

¹⁷⁰ Anonymiserede sagsakter, sag 3, bilag 3.

¹⁷¹ Anonymiserede sagsakter, sag 3, kommunale oplysninger og Børnehusmateriale.

¹⁷² Anonymiserede sagsakter, sag 3, Familieretshusets afgørelse af 16. december 2024.

dette tidspunkt var foreneligt med børnenes situation, herunder de foreliggende oplysninger om vold, social kontrol og beskyttelsesbehov.

Afgørelsen byggede på et bredt oplysningsgrundlag bestående af kommunale vurderinger, børneudsagn, oplysninger fra Børnehusforløbet, den verserende straffesag og krisecenteropholdet. Faderens efterfølgende klage blev stadfæstet den 27. januar 2025, idet der ikke fremkom nye oplysninger, der kunne føre til en ændret vurdering.¹⁷³

Sagens videre udvikling

Ved byrettens dom af 6. oktober 2025 blev bopælen hos moderen fastholdt, den fælles forældremyndighed vedrørende det ældste barn ophævet, og der blev fastsat samvær for de to yngste børn.¹⁷⁴ Der blev ikke fastsat samvær for det ældste barn, hvilket må ses i lyset af barnets alder, egne synspunkter og sagens samlede oplysninger, herunder den kontakt der havde været mellem barnet og faderen forud for dommen.

Retten lagde afgørende vægt på, at faderen ved dom af 3. september 2025 var fundet skyldig i fysisk vold mod det ældste barn og psykisk vold mod alle tre børn.¹⁷⁵ Forud for dommen blev der den 29. september 2025 gennemført børnesamtaler med alle tre børn. Det ældste barn gav udtryk for et klart ønske om at bo hos faderen og beskrev et nært forhold til ham, mens de to yngste børn ønskede en vis kontakt i form af samvær.

Den børnesagkyndige vurderede imidlertid det ældste barns udsagn som unuancerede og præget af en idealiseret opfattelse af faderen. Barnets udsagn blev dermed inddraget, men vurderet i lyset af den børnesagkyndige vurdering og sagens øvrige oplysninger, herunder straffedommen. Landsretten stadfæstede den 1. december 2025 afgørelsen og fandt sagen tilstrækkeligt oplyst.¹⁷⁶

Analyse

¹⁷³ Anonymiserede sagsakter, sag 3, klageafgørelse af 27. januar 2025.

¹⁷⁴ Anonymiserede sagsakter, sag 3, byrettens dom af 6. oktober 2025.

¹⁷⁵ Anonymiserede sagsakter, sag 3, straffedom af 3. september 2025.

¹⁷⁶ Anonymiserede sagsakter, sag 3, landsrettens afgørelse af 1. december 2025.

I denne sag havde krisecenteropholdet en anden bevismæssig funktion end i de to foregående sager. Opholdet udgjorde ikke det bærende oplysningsmoment, men indgik i et bredere myndighedsmæssigt grundlag. Allerede forud for opholdet forelå der kommunale vurderinger, oplysninger om midlertidig anbringelse og anbringelsesrisiko samt et forløb i Børnehuset. Den midlertidige afgørelse blev derfor truffet på baggrund af flere uafhængige oplysninger om børnenes situation og beskyttelsesbehov. Det begrænsede krisecenteropholdets selvstændige bevismæssige betydning.

Også kontaktspørgsmålet havde en anden karakter. Gennem Børnehusforløbet havde der været kontakt mellem faderen og børnene, og sagen illustrerer derfor ikke et fuldstændigt kontaktbrud på samme måde som Sag 1 og Sag 2. Spørgsmålet var snarere, om og hvordan samvær kunne fastsættes i lyset af det samlede oplysningsgrundlag om vold, social kontrol og børnenes belastning.

Den senere straffedom mod faderen fik væsentlig betydning for vurderingen. Hvor den midlertidige afgørelse oprindeligt byggede på et foreløbigt og sammensat risikogrundlag, blev oplysningerne om vold senere understøttet af strafferetligt fastslåede forhold. Vurderingen forskød sig dermed fra en foreløbig beskyttelsesvurdering til en vurdering, hvor beskyttelseshensynet hvilede på et stærkere dokumentationsgrundlag.

Sagen viser endvidere, hvordan barnets udsagn kan indgå uden at være afgørende i sig selv. Det ældste barns ønske om at bo hos faderen blev inddraget, men vurderet i lyset af den børnesagkyndige vurdering, oplysningerne om vold og straffedommen. Barnets perspektiv blev dermed tillagt betydning som led i det samlede oplysningsgrundlag, men blev ikke behandlet som et selvstændigt afgørende moment.

Sagen nuancerer dermed den mekanisme, der er analyseret i kapitel 9. Hvor et foreløbigt eller kun begrænset efterprøvet grundlag kan indebære en risiko for, at en midlertidig ordning får selvstændig faktisk betydning, viser sagen, at denne risiko kan begrænses gennem en senere og bredere sagsoplysning. Krisecenteropholdet fik derfor ikke selvstændig eller afgørende betydning, men indgik som ét moment i en samlet vurdering, hvor kommunale oplysninger, Børnehusforløb, børnesagkyndig vurdering og straffedom tilsammen bar vurderingen af barnets bedste.

10.5. Sag 4¹⁷⁷

Sagens faktiske forløb

Sagen angår fastsættelse af forældremyndighed, bopæl og samvær for to drenge født i henholdsvis 2013 og 2018. Forud for sagens indledning var moderen bopælsforælder og børnenes primære omsorgsperson. I sommeren 2023 opstod der konflikter i moderens nære relationer, hvilket førte til en midlertidig svækkelse af hendes omsorgssituation og et kortvarigt ophold på krisecenter. Under opholdet udarbejdede krisecentret en erklæring baseret på moderens oplysninger.¹⁷⁸ Efter moderens hjemkomst udarbejdede kommunen en underretning og anmeldte moderen til politiet for vold mod børnene. Kommunen informerede endvidere faderen om, at han ikke skulle udlevere børnene til moderen.

Et afgørende vendepunkt indtrådte den 26. juni 2023, hvor faderen undlod at udlevere børnene i overensstemmelse med den gældende samværsordning. Faderen tog herefter ophold i en boform efter servicelovens § 110 med børnene. Opholdet skete dermed efter et brud på den eksisterende ordning og etablerede en ny faktisk omsorgssituation hos faderen. Sagen adskiller sig fra de foregående sager ved, at opholdet blev anvendt af den på tidspunktet retlige samværsforælder. Dette fik betydning for sagens faktiske udgangspunkt, idet børnene efter opholdet opholdt sig hos faderen.

Oplysningsgrundlag og midlertidige afgørelser

Den ændrede omsorgssituation forelå på et tidspunkt, hvor hændelsesforløbet endnu var uklart. Omstændighederne omkring faderens ophold med børnene var omtvistede. Ifølge faderens forklaring kom moderen sammen med to tyske personer for at hente børnene, og politiet anbefalede herefter, at han tog på boform efter servicelovens § 110.¹⁷⁹ Ifølge moderens forklaring kom hun alene for at hente børnene efter endt samvær, og det var faderen selv, der ringede til politiet. Parternes forklaringer var således modstridende, og der blev ikke indhentet yderligere oplysninger, herunder politirapporter, selv om hændelsen angiveligt havde involveret politiet.

¹⁷⁷ Anonymiserede sagsakter, sag 4, bilag 4.

¹⁷⁸ Anonymiserede sagsakter, sag 4, udateret krisecentererklæring.

¹⁷⁹ Anonymiserede sagsakter, sag 4; serviceloven § 110.

Oplysningsgrundlaget adskilte sig desuden fra de typiske sager om ophold efter servicelovens § 109. Opholdet fandt sted i en boform efter servicelovens § 110, hvor dokumentationen efter vejledningen må bero på oplysninger fra § 110-tilbuddet og ikke på samme erklæringsform som ved ophold efter § 109. Sagen kom derfor i højere grad til at bero på parternes forklaringer og de foreliggende kommunale oplysninger.

På dette grundlag traf Familieretshuset den 3. august 2023 afgørelse om afslag på kontaktbevarende samvær efter § 29 a under henvisning til, at der forelå begrundet tvivl om, hvorvidt kontakt var til barnets bedste.¹⁸⁰ Afgørelsen byggede på kommunale oplysninger, politianmeldelsen og den verserende sag i Børnehuset. På afgørelsestidspunktet opholdt børnene sig allerede hos faderen, og opholdet indgik dermed som en del af det faktiske udgangspunkt for den midlertidige vurdering.

Sagens videre udvikling

Det efterfølgende sagsforløb nuancerede det oprindelige grundlag. Den 7. november 2023 opgav anklagemyndigheden at rejse tiltale for vold mod børnene.¹⁸¹ Herefter blev der gennemført overvågede samvær, hvor børnene fremstod trygge i samværet med moderen og havde en nær relation til hende.

Den børnesagkyndige undersøgelse af 5. marts 2024 konkluderede, at moderen fremstod som »en handlekraftig og ressourcestærk kvinde«, der havde »gode ressourcer til at varetage [børnenes] behov«, og at den »kritiske periode med problemer var ovre«. Om faderen anførtes, at han var »udfordret i forhold til at stille relevante grænser og krav«, og at der kunne sættes tvivl ved, »hvorvidt [far] uden hjælp fra herberg og familieplejekonsulent har ressourcer til selv at varetage [børnenes] behov«. Faderen blev endvidere beskrevet som udfordret i forhold til grænsesætning og evnen til at understøtte børnenes kontakt til moderen.¹⁸² Oplysningsgrundlaget ændrede sig dermed væsentligt i forhold til den oprindelige midlertidige vurdering.

¹⁸⁰ Anonymiserede sagsakter, sag 4, Familieretshusets afgørelse af 3. august 2023.

¹⁸¹ Anonymiserede sagsakter, sag 4, anklagemyndighedens afgørelse af 7. november 2023.

¹⁸² Anonymiserede sagsakter, sag 4, børnesagkyndig undersøgelse af 5. marts 2024.

Ved byrettens dom af 30. juni 2025 blev bopælsspørgsmålet imidlertid ikke realitetsbehandlet, idet moderen uden advokatbistand alene nedlagde påstand om samvær.¹⁸³ Retten fastsatte herefter samvær i overensstemmelse med påstanden. Forud for dommen blev der gennemført børnesamtaler, hvor børnene fremstod påvirkede af konfliktniveauet og loyale over for faderen. Det ældste barns udsagn blev vurderet som præget af påvirkning, mens det yngste barn fremstod følelsesmæssigt tilbageholdt.

Analyse

Sagen adskiller sig fra de foregående sager ved, at det ikke var den oprindelige bopælsforælder, men samværsforælderen, der gennem opholdet etablerede en ny faktisk omsorgssituation. Moderen var forud for sagens indledning bopælsforælder og børnenes primære omsorgsperson. Faderens undladelse af at udlevere børnene og efterfølgende ophold i en boform efter servicelovens § 110 ændrede imidlertid sagens faktiske udgangspunkt. Sagen viser dermed, at den mekanisme, der er analyseret i kapitel 9, ikke er knyttet til krisecenterophold efter § 109 eller til mødre som gruppe, men til den forælder, der i den indledende fase får barnets faktiske ophold.

Oplysningsgrundlaget var samtidig præget af usikkerhed. Omstændighederne omkring faderens ophold med børnene var omtvistede, og der blev ikke indhentet politirapporter, selv om hændelsen angiveligt involverede politiet. Hertil kom, at opholdet skete efter servicelovens § 110, hvor der ikke forelå samme erklæringsform som ved ophold efter § 109. Sagens faktiske grundlag måtte derfor i højere grad vurderes på baggrund af parternes forklaringer og de øvrige oplysninger, der blev indhentet under sagen.

Det efterfølgende forløb nuancerede det oprindelige grundlag væsentligt. Anklagemyndigheden opgav at rejse tiltale mod moderen, de overvågede samvær viste en tryk og nær relation mellem børnene og moderen, og den børnesagkyndige undersøgelse pegede på, at moderens omsorgsevne ikke længere gav anledning til samme bekymring. Samtidig blev faderen beskrevet som udfordret i forhold til grænsesætning og evnen til at understøtte børnenes kontakt til moderen. Oplysningsgrundlaget bevægede sig dermed væk fra den oprindelige midlertidige vurdering.

¹⁸³ Anonymiserede sagsakter, sag 4, byrettens dom af 30. juni 2025.

Bopælsspørgsmålet blev imidlertid ikke realitetsbehandlet, fordi moderen alene nedlagde påstand om samvær. Sagen viser derfor en særlig variant af den faktiske betydning, som en midlertidig ordning kan få. Den omsorgssituation, der var etableret hos faderen, blev ikke nødvendigvis materielt bekræftet som den bedste bopælsordning, men kom til at bestå, fordi den senere sag blev ført inden for en processuel ramme, hvor bopælsspørgsmålet ikke blev prøvet.

Sagen fungerer dermed som et væsentligt kontrasteksempel. Den viser, at den identificerede mekanisme ikke i sig selv er kønsspecifik, men positionsbestemt. Det afgørende er, hvilken forælder der i den indledende fase opnår barnets faktiske ophold, og om denne faktiske situation senere får betydning for sagens videre forløb. Dette har betydning for den efterfølgende menneskeretlige vurdering. En mulig kønsmæssigt skæv virkning følger ikke af mekanismen som sådan, men af om adgangen til at opnå denne faktiske og processuelle position i praksis er ulige fordelt.

10.6. Sammenfatning

De analyserede sagsforløb viser, at krisecenteropholdets betydning i forældreansvarssager afhænger af de oplysninger og den faktiske eller processuelle position, som opholdet kan medvirke til at etablere i sagens indledende fase. Opholdet får således ikke betydning som en selvstændig retlig kategori, men gennem de oplysninger, beskyttelseshensyn og midlertidige ordninger, der indgår i grundlaget for vurderingen af barnets bedste.

Sagerne viser samtidig, at den faktiske betydning af en midlertidig regulering ikke indtræder automatisk. I nogle forløb får den tidligt etablerede bopæls- eller kontaktmæssige situation betydning for vurderingen af stabilitet, kontinuitet og barnets aktuelle relationelle forhold. I andre forløb begrænses virkningen af et bredere eller senere styrket oplysningsgrundlag, der giver grundlag for en fornyet vurdering. Sag 4 viser desuden, at mekanismen på sagsniveau er positionsbestemt snarere end kønsspecifik. Det afgørende er, hvilken forælder der i den indledende fase opnår barnets faktiske ophold og et dokumentationsmæssigt udgangspunkt, og om denne position får betydning for sagens videre forløb. Dette kan ses i forlængelse af Bisgaard m.fl.s pointe om, at der ikke foreligger evidens

for direkte kønsbaseret forskelsbehandling i systemet, men at strukturelle forskelle kan opstå som følge af forældrenes position som henholdsvis bopæls- og samværsforælder.¹⁸⁴

Sagsforløbene giver ikke grundlag for generelle konklusioner om praksis, men konkretiserer de retlige og processuelle mekanismer, som den forudgående analyse har identificeret. De danner dermed overgang til den menneskeretlige vurdering af, om sådanne mekanismer kan få kønsmæssigt skæve virkninger, og om disse i givet fald modvirkes tilstrækkeligt gennem sagsoplysning, kontradiktion og proportionalitetskontrol.

¹⁸⁴ Bisgaard, Mette, Vibeke Lehmann Nielsen og Mogens Jin Pedersen, *Køn og ulighed i samværssager*, Aarhus Universitetsforlag, 2021, kap. 8

Retssikkerhed og mulig indirekte forskelsbehandling

11. Strukturelle forhold og empirisk grundlag

11.1. Indledning

De foregående kapitler har vist, at den indledende faktiske og dokumentationsmæssige position kan få betydning for det senere vurderingsgrundlag i forældreansvarssager. Spørgsmålet er herefter, om denne mekanisme kan få strukturel betydning i lyset af den faktiske adgang til krisecentertilbud. Kapitlet behandler på den baggrund de retlige, institutionelle og sociale forhold, der kan påvirke adgangen til krisecenterophold med børn. Der inddrages navnlig krisecenterstatistik, oplysninger om voldsudsathed og krisecentertilbuddenes organisering. Formålet er ikke at fastslå, om der foreligger indirekte forskelsbehandling, men at klarlægge det faktiske grundlag for den efterfølgende vurdering efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.¹⁸⁵

11.2. Krisecenterstatistikken i lyset af Justitsministeriets offerundersøgelse

11.2.1. Problemstillingen

Det empiriske grundlag viser en markant kønsmæssig forskel i anvendelsen af krisecentertilbud. Danmarks Statistiks krisecenterstatistik viser, at 3.106 kvinder og 129 mænd opholdt sig på krisecenter i 2024, mens kønnet var ukendt for 56 personer.¹⁸⁶ Tallene skal ses i lyset af, at målgruppen for krisecentre efter servicelovens § 109 blev udvidet pr. 1. juli 2024, således at mænd fik adgang til ophold på krisecenter på lige fod med kvinder. Mænd udgjorde dermed alene omkring 4 % af de voksne beboere, uanset den formelle adgang.¹⁸⁷

¹⁸⁵ EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8; se nedenfor kapitel 12.

¹⁸⁶ Danmarks Statistik, "3.300 personer boede på krisecenter i 2024", Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 155, 3. juni 2025, s. 1; Statistikbanken, KRISE1.

¹⁸⁷ Egen beregning på baggrund af Danmarks Statistik, "3.300 personer boede på krisecenter i 2024", Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 155, 3. juni 2025, s. 1; Statistikbanken, KRISE1. Beregningen er foretaget på grundlag af personer med registreret køn.

Krisecenterstatistikken dokumenterer imidlertid ikke i sig selv, at mænd og kvinder med samme konkrete beskyttelsesbehov har forskellig adgang til krisecentertilbud. Statistikken belyser den faktiske anvendelse af bestemte tilbud, men ikke årsagerne til den kønsmæssige forskel i anvendelsen. Den kan derfor ikke uden videre sammenlignes med undersøgelser om voldsudsathed, som belyser selvrapporteret udsathed for vold og ikke faktisk adgang til krisecentertilbud.

Sammenstillingen har dog betydning som faktisk kontekst. I den offentlige omtale af Justitsministeriets offerundersøgelse for 2023 er mænd angivet til at udgøre ca. 43 % af de selvrapporterede ofre for partnervold,¹⁸⁸ og estimerer fra Statens Institut for Folkesundhed peger tilsvarende på, at et betydeligt antal mænd udsættes for fysisk eller psykisk partnervold.¹⁸⁹ Sammenholdt med krisecenterstatistikken peger dette på et muligt misforhold mellem mænds registrerede voldsudsathed og deres faktiske anvendelse af krisecentertilbud.

I afhandlingens sammenhæng er dette relevant, fordi adgang til krisecenterophold med børn kan skabe en faktisk og dokumentationsmæssig position, som senere kan indgå i en forældreansvarssag. Tallene kan ikke bære en konklusion om ulige adgang, men de begrundet en nærmere undersøgelse af, om forskellen i anvendelsen kan hænge sammen med tilbudsstruktur, kapacitet, visitationspraksis eller mulighederne for ophold med børn. Disse forhold behandles i det følgende som faktisk og institutionel kontekst for vurderingen af, om formelt neutrale regler kan få ulige processuelle virkninger i forældreansvarssager.

11.3. Den faktiske adgang til krisecentertilbud med børn

11.3.1. Retlig og institutionel regulering

Efter ændringen af servicelovens § 109 pr. 1. juli 2024 er adgangen til krisecentertilbud formelt kønsneutral. Bestemmelsen sonder således ikke længere mellem kvinder og mænd som målgruppe

¹⁸⁸ Justitsministeriets Forskningskontor m.fl., *Befolkningens oplevede udsathed for vold og andre former for kriminalitet og overgreb i samfundet – Offerundersøgelserne 2005-2024*, 2025, s. 144-156; Det Kriminalpræventive Råd, "Ny undersøgelse: Partnervold rammer også mange mænd", 13. december 2024.

¹⁸⁹ Justitsministeriets Forskningskontor m.fl., *Befolkningens oplevede udsathed for vold og andre former for kriminalitet og overgreb i samfundet – Offerundersøgelserne 2005-2024*, 2025, s. 144-156; Det Kriminalpræventive Råd, "Ny undersøgelse: Partnervold rammer også mange mænd", 13. december 2024.

for ophold.¹⁹⁰ Den formelle adgangslighed indebærer imidlertid ikke i sig selv, at adgangen også er faktisk lige. Det skyldes navnlig, at tilbudsstrukturen historisk har været opbygget omkring kvindelige brugere, mens mænd før lovændringen i praksis navnlig var henvist til tilbud efter servicelovens § 110.¹⁹¹

Denne historiske opbygning afspejles fortsat i den faktiske tilgængelighed af tilbud. Kapaciteten målrettet mænd knytter sig navnlig til et begrænset antal mandespecifikke tilbud, mens en væsentlig del af de øvrige § 109-tilbud efter deres offentlige målgruppeoplysninger fortsat fremstår som kvindekrisecentre.¹⁹² Den faktiske adgang til et egnet krisecentertilbud beror derfor ikke alene på bestemmelsens formelle målgruppe, men også på den konkrete tilgængelighed af relevante pladser, herunder muligheden for ophold med børn. Dette afspejles også i Lev Uden Volds undersøgelse og Mandecentrets årsindberetninger, der peger på barrierer for mænds adgang til relevante tilbud og på udviklingen i mandemålrettede botilbud.¹⁹³

Krisecenterstatistikken viser samtidig, at ophold med børn i praksis langt overvejende registreres hos kvinder. I 2024 medbragte cirka 1.400 kvinder børn på krisecenter, mens dette gjaldt for lidt over 30 mænd.¹⁹⁴ Tallene forklarer ikke årsagen til forskellen og kan ikke i sig selv dokumentere forskellig adgang for mænd og kvinder med samme beskyttelsesbehov. De er imidlertid relevante i afhandlingens sammenhæng, fordi et krisecenterophold med børn kan få betydning både som beskyttelsesforanstaltning og som faktisk og dokumentationsmæssig ramme i en efterfølgende forældreansvarssag. Hvis mænd i praksis har vanskeligere adgang til relevante § 109-tilbud med børn,

¹⁹⁰ Lov nr. 329 af 9. april 2024 om ændring af lov om social service og forskellige andre love (Ligestilling af krisecentertilbud til mænd m.v.); lovforslag nr. L 104, Folketinget 2023-24, almindelige bemærkninger, pkt. 1 og 2.1.

¹⁹¹ VIVE, "Alle voldsudsatte bør have lige ret til krisecenterplads, psykologhjælp og støtte til medfølgende børn", 2022; se også lov nr. 329 af 9. april 2024 om ændring af lov om social service og forskellige andre love (Ligestilling af krisecentertilbud til mænd m.v.).

¹⁹² Social-, Bolig- og Ældreministeriet, endeligt svar på SOU alm. del spørgsmål 457, folketingsåret 2024-25, 3. april 2025, bilag med oversigt over krisecentre og kapacitet; Mandecentret, "Botilbud". Opgørelsen er i afhandlingen sammenholdt med de enkelte tilbuds offentligt tilgængelige målgruppeoplysninger.

¹⁹³ Lev Uden Vold, *Når mænd udsættes for vold i nære relationer – en undersøgelse af voldsudsathed blandt mænd på herberger og mandekrisecentre*, København, 2022; Mandecentret, *Årsberetning 2022, 2023*, s. 2 og 13; Mandecentret, *Årsberetning 2025, 2026*, s. 6 og 9-10.

¹⁹⁴ Danmarks Statistik, "Næsten halvdelen af beboerne på krisecentre er børn", *Bag tallene*, 6. juni 2025.

kan de derfor også have vanskeligere ved at opnå den position, som et sådant ophold kan medføre i sagens indledende fase.¹⁹⁵

Adgangen til tilbudstypen kan desuden få betydning for det oplysningsgrundlag, der senere foreligger i forældreansvarssagen. Efter forældreansvarsvejledningen kan ophold efter servicelovens § 109 dokumenteres ved en krisecentererklæring, mens ophold efter § 110 må belyses ved oplysninger fra § 110-tilbuddet. Hvis mænd i praksis oftere henvises til § 110-tilbud frem for § 109-krisecentre, kan den faktiske adgang dermed også få betydning for, hvilken dokumentationsform der foreligger i sagens indledende fase.¹⁹⁶ Sag 4 illustrerer denne problemstilling, idet opholdet skete efter § 110 og derfor ikke blev dokumenteret gennem samme erklæringsform som ved et § 109-ophold.¹⁹⁷

Samlet viser den retlige og institutionelle regulering, at formel adgangslighed ikke nødvendigvis er sammenfaldende med faktisk tilgængelighed. Dette kan ikke i sig selv bære en konklusion om ulige behandling, men udgør et relevant grundlag for den efterfølgende menneskeretlige vurdering.

11.3.2. Sociale og kulturelle forhold

Ud over de retlige og institutionelle rammer kan sociale og kulturelle forhold påvirke, om et beskyttelsesbehov identificeres og omsættes til faktisk adgang til krisecentertilbud. Eksterne undersøgelser peger på, at mænds udsathed for partnervold i nogle tilfælde er forbundet med skam, stigma og en højere tærskel for at søge hjælp. Sådanne forhold kan begrænse den faktiske anvendelse af krisecentertilbud, selv om adgangen formelt er kønsneutral.¹⁹⁸

Hvis mænd i mindre grad søger hjælp, eller hvis deres beskyttelsesbehov ikke identificeres som et krisecenterbehov, kan det påvirke, hvem der opnår adgang til den beskyttelses- og dokumentationsramme, som et krisecenterophold kan indebære. Sociale og kulturelle forhold kan dog ikke i sig selv forklare forskellen i anvendelsen af krisecentre eller danne grundlag for en retlig

¹⁹⁵ Se ovenfor kapitel 6.2-6.4 og kapitel 8.3-8.5 om betydningen af krisecenteroplysninger, midlertidige afgørelser og krisecentererklæringer; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1.

¹⁹⁶ Vejledning nr. 10090, pkt. 7.3.2.1.

¹⁹⁷ Se ovenfor kapitel 10.5., sag 4.

¹⁹⁸ Lev Uden Vold, *Når mænd udsættes for vold i nære relationer – en undersøgelse af voldsudsathed blandt mænd på herberger og mandekrisecentre*, København, 2022; Mandecentret, "Mænd udsat for partnervold".

konklusion. De indgår derimod som en del af den faktiske kontekst for vurderingen af adgang og for den efterfølgende menneskeretlige analyse.

11.3.3. Sammenfatning

Den faktiske adgang til krisecentertilbud kan ikke vurderes alene ud fra den formelle kønsneutralitet i servicelovens § 109. Gennemgangen viser, at tilbudsstruktur, kapacitet, sociale og kulturelle forhold samt dokumentationsform kan påvirke, hvem der i praksis opnår adgang til krisecenterophold med børn og dermed til den faktiske og dokumentationsmæssige position, som et sådant ophold kan skabe i en forældreansvarssag. Gennemgangen dokumenterer ikke, at mænd og kvinder med samme konkrete beskyttelsesbehov har forskellig adgang til krisecentertilbud med børn. Den viser derimod, at den faktiske adgang kan være påvirket af forhold, som ikke fremgår af bestemmelsens formelle målgruppe. Dette kan ikke i sig selv bære en konklusion om ulige behandling, men danner grundlag for den efterfølgende vurdering af, om ordningens konkrete anvendelse kan have kønsmæssigt ulige virkninger af betydning efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

12. Vurdering af indirekte forskelsbehandling

12.1. Indledning

De foregående kapitler har vist, at krisecenterophold med børn ikke i sig selv udgør en selvstændig retlig kategori i forældreansvarssager, men at opholdet kan få betydning gennem de oplysninger og midlertidige ordninger, som det aktualiserer. Kapitel 11 har endvidere vist, at den faktiske adgang til krisecentertilbud med børn kan være påvirket af tilbudsstruktur, kapacitet og sociale eller kulturelle forhold, uden at materialet sikkert dokumenterer forskellig adgang for mænd og kvinder med samme konkrete beskyttelsesbehov. Problemstillingen angår derfor ikke direkte forskelsbehandling eller en dokumenteret forskel i retlig adgang. Den angår derimod, om en formelt neutral ordning i sin konkrete anvendelse kan medføre en processuel og dokumentationsmæssig position, som i praksis er ulige fordelt.

På den baggrund vurderes det i det følgende, om reguleringen og den faktiske anvendelse af krisecentertilbud kan få kønsmæssigt ulige virkninger af betydning efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8. Vurderingen tager udgangspunkt i EMD's praksis om indirekte forskelsbehandling og behandler først spørgsmålet om artikel 8's anvendelse, dernæst

sammenlignelighed og forskellig virkning, og endelig om en eventuel forskel er objektivt og rimeligt begrundet.¹⁹⁹

12.2. Vurdering

12.2.1. Anvendelsesområde – artikel 8

Afgørelser om barnets bopæl, samvær og anden kontakt angår forholdet mellem barnet og dets forældre og falder derfor inden for anvendelsesområdet for retten til familieliv efter EMRK artikel 8.²⁰⁰ Problemstillingen angår i denne sammenhæng ikke adgangen til krisecenterophold isoleret, men den betydning et krisecenterophold med børn kan få for forælderen faktiske og dokumentationsmæssige position i den efterfølgende forældreansvarssag. Den påståede ulige virkning har derfor tilstrækkelig tilknytning til familielivet efter artikel 8. Vurderingen kan herefter foretages efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.²⁰¹

12.2.2. Indirekte forskel i sammenlignelige situationer

Den påberåbte forskel består ikke i, at reglerne formelt sonder mellem mødre og fædre. Spørgsmålet er derimod, om den faktiske anvendelse af krisecenterordningen kan medføre, at fædre i praksis har vanskeligere adgang til den beskyttelses- og dokumentationsmæssige position, som et krisecenterophold med børn kan skabe i en efterfølgende forældreansvarssag.²⁰² Den mulige forskel knytter sig dermed til køn, som er et beskyttet diskriminationsgrundlag efter EMRK artikel 14.²⁰³

¹⁹⁹ Jens Elo Rytter, *Individets grundlæggende rettigheder*, 3. udg., Karnov Group, 2019, s. 447-451; EMD, *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], no. 57325/00, 13. november 2007, præmis 175, 184 og 195; EMD, *Biao v. Denmark* [GC], no. 38590/10, 24. maj 2016, præmis 93, 103 og 114.

²⁰⁰ EMRK art. 8; EMD, *Sommerfeld v. Germany* [GC], no. 31871/96, 8. juli 2003, præmis 62 ff.; EMD, *Strand Lobben and Others v. Norway* [GC], no. 37283/13, 10. september 2019, præmis 202 ff.

²⁰¹ EMD, *E.B. v. France* [GC], no. 43546/02, 22. januar 2008, præmis 47.

²⁰² EMD, *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], no. 57325/00, 13. november 2007, præmis 175, 184 og 195; EMD, *Biao v. Denmark* [GC], no. 38590/10, 24. maj 2016, præmis 103 og 114.

²⁰³ EMD, *Konstantin Markin v. Russia* [GC], no. 30078/06, 22. marts 2012, præmis 127 og 143; Rytter, Jens Elo, *Individets grundlæggende rettigheder*, 3. udg., Karnov Group, 2019, s. 449-451.

Mødre og fædre, der er parter i forældreansvarssager om bopæl og samvær, befinder sig som udgangspunkt i sammenlignelige situationer i relation til retten til familieliv og adgangen til at få deres relation til barnet vurderet efter barnets bedste. Sammenligningen kan dog ikke foretages abstrakt alene ud fra forældrenes status som mor og far. Den må knyttes til forældre i sammenlignelige processuelle situationer, herunder hvor der påberåbes behov for beskyttelse af barnet eller forælderen selv, og hvor oplysninger om vold, trusler eller risiko kan få betydning for bopæl eller samvær.²⁰⁴

Det empiriske og institutionelle grundlag, der er behandlet i kapitel 11, dokumenterer ikke forskellig adgang for mødre og fædre med samme konkrete beskyttelsesbehov. Grundlaget peger imidlertid på forhold ved tilbudsstruktur, kapacitet og faktisk anvendelse, som kan påvirke fædres adgang til krisecenterophold med børn. Dette er retligt relevant, fordi adgangen til et sådant ophold kan få betydning for den faktiske og dokumentationsmæssige ramme i den indledende fase af en forældreansvarssag.

Den relevante forskel består derfor ikke i en dokumenteret forskel i retlig adgang til ordningen, men i en mulig ulige faktisk adgang til en position, der kan få betydning i den efterfølgende forældreansvarssag.²⁰⁵ Det må herefter vurderes, om den mulige ulige virkning forfølger legitime formål og er forholdsmæssig.

12.2.3. Legitimt formål

Krisecenterordningen efter serviceloven har til formål at sikre midlertidigt ophold og støtte til personer, der har været udsat for vold i nære relationer. Reglerne om midlertidige afgørelser efter forældreansvarsloven har til formål at sikre, at barnets bopæl, samvær eller anden kontakt kan reguleres hurtigt, hvor barnets situation under sagen gør det nødvendigt. Regelsættene varetager

²⁰⁴ EMRK art. 8 og 14; EMD, *Konstantin Markin v. Russia* [GC], no. 30078/06, 22. marts 2012, præmis 125-127 og 143. Se som perspektiv Bisgaard, Mette, Vibeke Lehmann Nielsen og Mogens Jin Pedersen, *Køn og ulighed i samværssager*, Aarhus Universitetsforlag, 2021, kap. 8.

²⁰⁵ EMD, *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], no. 57325/00, 13. november 2007, præmis 196; EMD, *Biao v. Denmark* [GC], no. 38590/10, 24. maj 2016, præmis 93 og 114; EMD, *Konstantin Markin v. Russia* [GC], no. 30078/06, 22. marts 2012, præmis 125 og 127.

dermed væsentlige beskyttelseshensyn, men på forskellige retlige niveauer.²⁰⁶ Når oplysninger om krisecenterophold, vold, trusler eller beskyttelsesbehov indgår i grundlaget for midlertidige afgørelser om bopæl eller kontakt, kan hensynet til fysisk og psykisk integritet, forebyggelse af vold og barnets bedste derfor begrunde, at oplysningerne tillægges betydning i den midlertidige familieretlige vurdering. Disse hensyn må anses for legitime formål efter EMRK.²⁰⁷ Spørgsmålet er herefter, om den mulige ulige virkning, der er identificeret ovenfor, står i rimeligt forhold til disse formål.

12.2.4. Proportionalitet

Beskyttelse af barnet og den voldsudsatte forælder kan som udgangspunkt begrunde, at oplysninger om krisecenterophold, vold, trusler eller beskyttelsesbehov tillægges betydning i en midlertidig afgørelse om bopæl eller kontakt. I den indledende fase kan der være behov for en hurtig regulering, selv om sagen endnu ikke er fuldt oplyst. Det er derfor ikke i sig selv uforholdsmæssigt, at sådanne oplysninger indgår i afgørelsesgrundlaget.

Proportionalitetsspørgsmålet opstår derimod ved den vægt, oplysningerne tillægges, og ved den betydning den midlertidige ordning senere får. Hvis en afgørelse bygger på oplysninger, der endnu kun er begrænset efterprøvet, kan den midlertidige regulering få en faktisk betydning, som rækker videre end det foreløbige grundlag kan bære. Dette gælder navnlig, hvis den ordning, der er etableret under sagen, senere tillægges vægt som udtryk for stabilitet, kontinuitet eller barnets aktuelle trivsel.

Efter EMD's praksis må vurderingen af proportionalitet ikke alene angå afgørelsens resultat, men også beslutningsprocessen.²⁰⁸ Det har derfor betydning, om sagen er tilstrækkeligt oplyst, om parterne har haft reel mulighed for at forholde sig til de oplysninger, der tillægges vægt, om afgørelsen er

²⁰⁶ Serviceloven § 109, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025; forældreansvarsloven §§ 26, 29, 29 a og 29 b; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.2, 7.3, 7.3.2.1 og 7.3.3.

²⁰⁷ EMRK art. 8, stk. 2; EMD, *Strand Lobben and Others v. Norway* [GC], no. 37283/13, 10. september 2019, præmis 204 og 207; EMD, *K. and T. v. Finland* [GC], no. 25702/94, 12. juli 2001, præmis 154 og 168.

²⁰⁸ EMD, *Strand Lobben and Others v. Norway* [GC], no. 37283/13, 10. september 2019, præmis 212, 220 og 225; EMD, *Sommerfeld v. Germany* [GC], no. 31871/96, 8. juli 2003, præmis 66 og 71.

begrundet, og om der sker en fornyet vurdering, når sagen er bedre belyst.²⁰⁹ Hvor oplysninger fra krisecenterregi tillægges væsentlig betydning, må myndighederne derfor vurdere oplysningernes konkrete indhold, tilblivelse og støtte i sagens øvrige materiale. Det gælder særligt, hvis oplysningerne i væsentligt omfang bygger på den indskrevne forælders fremstilling eller på materiale, som ikke har været undergivet selvstændig efterprøvelse.

Der kan derfor opstå tvivl om, hvorvidt den rimelige balance er opretholdt, hvis den senere vurdering i væsentlig grad tager udgangspunkt i den situation, som den midlertidige regulering har skabt, uden samtidig at inddrage hvordan situationen er opstået, og om det oprindelige beskyttelsesgrundlag fortsat kan bære den vægt, ordningen tillægges.

12.2.5. Retlig usikkerhed og konkret anvendelse

Vurderingen af, om den identificerede mulige ulige virkning kan kvalificeres som indirekte forskelsbehandling efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8, er forbundet med retlig usikkerhed. Det skyldes navnlig, at den mulige forskel ikke består i en formel forskel i retsstillingen, men i en mulig ulige faktisk adgang til en beskyttelses- og dokumentationsmæssig position, som senere kan indgå i en individuel vurdering af barnets bedste. Det er ikke entydigt afklaret, hvilken vægt sådanne strukturelle forhold kan tillægges, når den konkrete afgørelse samtidig beror på en individuel vurdering af barnets aktuelle og fremtidige situation.²¹⁰ Hertil kommer, at beskyttelse mod vold og hensynet til barnets sikkerhed udgør tungtvejende hensyn. Staten må derfor indrømmes en vis skønsmargin ved tilrettelæggelsen af nationale beskyttelses- og familieretlige ordninger.²¹¹ På den baggrund giver den mulige strukturelle forskel ikke i sig selv grundlag for at anse hverken

²⁰⁹ Forvaltningsloven §§ 19, 22 og 24; Vejledning nr. 9404, pkt. 5.2 og 6.3; Vejledning nr. 10090, pkt. 7.4 og 7.5; EMD, *Strand Lobben and Others v. Norway* [GC], no. 37283/13, 10. september 2019, præmis 212, 220 og 225; EMD, *Sommerfeld v. Germany* [GC], no. 31871/96, 8. juli 2003, præmis 66 og 71.

²¹⁰ EMD, *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], no. 57325/00, 13. november 2007, præmis 180, 188 og 195; EMD, *Hoogendijk v. the Netherlands* (dec.), no. 58641/00, 6. januar 2005; EMD, *Biao v. Denmark* [GC], no. 38590/10, 24. maj 2016, præmis 103 og 114.

²¹¹ EMD, *Strand Lobben and Others v. Norway* [GC], no. 37283/13, 10. september 2019, præmis 211; EMD, *K. and T. v. Finland* [GC], no. 25702/94, 12. juli 2001, præmis 154; EMD, *Sommerfeld v. Germany* [GC], no. 31871/96, 8. juli 2003, præmis 62.

krisecenterordningen eller reglerne om midlertidige afgørelser for uforenelige med EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

Den menneskeretlige problemstilling knytter sig derfor til den konkrete anvendelse af oplysninger om krisecenterophold i forældreansvarssager. Hvor sådanne oplysninger får væsentlig, varig eller konsoliderende betydning uden tilstrækkelig prøvelse af deres grundlag, aktualitet og støtte i sagens øvrige materiale, kan der opstå tvivl om, hvorvidt den rimelige balance efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8 er opretholdt.

12.3. Delkonklusion

Der kan ikke på det foreliggende grundlag konstateres generel indirekte forskelsbehandling i strid med EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8. De relevante regler er formelt kønsneutrale, og materialet giver ikke grundlag for at fastslå, at mødre og fædre med samme konkrete beskyttelsesbehov har forskellig faktisk adgang til krisecentertilbud med børn.

De identificerede forhold kan derimod aktualisere en proportionalitets- og retssikkerhedsmæssig problemstilling i konkrete sager. Det gælder navnlig, hvor oplysninger fra krisecenterregi tillægges væsentlig, varig eller konsoliderende betydning for bopæl eller kontakt, uden tilstrækkelig prøvelse af oplysningernes indhold, tilblivelse og støtte i sagens øvrige materiale. Det afgørende er derfor, om sagsbehandlingen sikrer, at oplysninger om krisecenterophold vurderes konkret og ikke tillægges videregående faktisk eller processuel betydning, end det aktuelle oplysningsgrundlag kan bære.

13. Perspektivering

13.1. Indledning

På baggrund af afhandlingens analyse sættes resultaterne i det følgende i relation til den faglige og retspolitiske debat om anvendelsen af oplysninger fra krisecenterregi i forældreansvarssager. Perspektiverne har ikke karakter af retsdogmatiske konklusioner, men skal ses i lyset af de retssikkerhedsmæssige problemstillinger, som analysen har identificeret. Perspektiveringen retter sig navnlig mod de spørgsmål om sagsoplysning, kontradiktion, transparens og dokumentationsværdi, der opstår, når oplysninger fra en beskyttelseskontekst indgår i et familieretligt afgørelsesgrundlag. På den baggrund behandles retssikkerhedsspørgsmålet i den faglige og retspolitiske debat, herunder anvendelsen af oplysninger fra krisecenterregi og behovet for offentliggjort praksis.

13.2. Retssikkerhedsspørgsmålet i den faglige og retspolitiske debat

De problemstillinger, der er identificeret i afhandlingen, genfindes i den faglige og retspolitiske debat om det familieretlige system. Institutionelle aktører, herunder Institut for Menneskerettigheder, og retspolitiske aktører som Justitia har peget på retssikkerhedsmæssige betænkeligheder i behandlingen af forældreansvarssager. Kritikken angår navnlig risikoen for, at afgørelser træffes på et begrænset eller vanskeligt efterprøveligt grundlag, og at parterne ikke altid har tilstrækkelig mulighed for at forstå og imødegå de oplysninger, der tillægges vægt.²¹² Debatten angår også den rolle, som oplysninger fra krisecenterregi kan få i midlertidige afgørelser. Institut for Menneskerettigheder har betegnet afgørelser baseret alene på en krisecentererklæring som et »tyndt beslutningsgrundlag«,²¹³ mens det i den familieretlige debat er anført, at erklæringerne efter omstændighederne kan bygge på oplysninger, der ikke er selvstændigt efterprøvet.²¹⁴ Kritikken angår dermed ikke, om oplysninger fra krisecenterregi kan indgå i sagen, men om oplysningernes grundlag, tilblivelse og vægt fremgår tilstrækkeligt klart, når de tillægges betydning i en familieretlig afgørelse.²¹⁵

Debatten om strategisk anvendelse af krisecenterophold må behandles med betydelige metodiske forbehold. Der foreligger ikke et sikkert empirisk grundlag for at fastslå omfanget af strategiske eller ikke-beskyttelsesbegrundede ophold. Aktører på krisecenterområdet har samtidig advaret mod, at en sådan debat overskygger behovet for beskyttelse af voldsudsatte forældre og børn,²¹⁶ og GREVIO har peget på risikoen for, at voldsudsatte forældre fejlagtigt mødes med beskyldninger om

²¹² Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 28. august 2023, s. 2-3, 24 og 44-47; Institut for Menneskerettigheder, *Høringssvar over udkast til ændring af forældreansvarsloven*, 22. august 2024; Delebarnets Vilkår, "Krisecentre: Problemer ifht. det familieretlige område", 2024; Foreningen Far, henvendelse af 1. juli 2025 om fortsat klage over systematisk brug af standard krisecentererklæringer, LIU alm. del, bilag 60, folketingsåret 2024-25.

²¹³ Institut for Menneskerettigheder, *Høringssvar over udkast til ændring af forældreansvarsloven*, 22. august 2024.

²¹⁴ Delebarnets Vilkår, "Krisecentre: Problemer ifht. det familieretlige område", 2024.

²¹⁵ Se bl.a. Institut for Menneskerettigheder, *Høringssvar over udkast til ændring af forældreansvarsloven*, 22. august 2024; Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 28. august 2023, s. 44-47; Delebarnets Vilkår, "Krisecentre: Problemer ifht. det familieretlige område", 2024.

²¹⁶ Høringssvar fra LOKK, gengivet i lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, bilag 1, *Høringssvar og høringsnotat*, 24. oktober 2024; Social- og Boligministeriet, *Høringsnotat vedrørende forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset*, gengivet i lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, bilag 1.

samarbejdschikane.²¹⁷ Omvendt har andre aktører i den familieretlige debat peget på, at krisecenterophold og krisecentererklæringer i konkrete sager kan få processuel betydning, herunder hvor opholdet påberåbes strategisk.²¹⁸ Uenigheden om omfanget af strategisk anvendelse kan ikke i sig selv afgøre, hvilken vægt oplysninger fra krisecenterregi bør tillægges i den enkelte sag. Den viser derimod, at retssikkerhedsspørgsmålet ikke kan reduceres til, om sådanne oplysninger kan indgå i forældreansvarssager. Det afgørende er, om oplysningernes grundlag, tilblivelse og støtte i sagens øvrige materiale er tilstrækkeligt belyst, når de tillægges betydning i en familieretlig afgørelse.²¹⁹

Borgerforslag FT-20325 om ændring af forældreansvarslovens § 29 b kan ses som et retspolitisk udtryk for samme retssikkerhedsmæssige bekymring.²²⁰ Forslaget kan ikke tillægges retskildemæssig vægt, men kan inddrages som udtryk for en retspolitisk reaktion på de retssikkerhedsmæssige spørgsmål, som bestemmelsen har givet anledning til. Forslaget retter sig navnlig mod dokumentationskravet, krisecenteroplysningers vægt og den anden forælders mulighed for at blive hørt, før samvær eller anden kontakt midlertidigt afbrydes. Hvis forslagets centrale elementer blev gennemført, ville anvendelsen af § 29 b forskydes i retning af en mere dokumentations- og prøvelsesorienteret model. Det ville kunne styrke den anden forælders retssikkerhed ved at mindske risikoen for, at krisecenteroplysninger eller partsoplysninger tillægges afgørende vægt uden tilstrækkelig prøvelse. Samtidig ville en sådan regulering kunne svække bestemmelsens beskyttelsesfunktion i sager, hvor der foreligger vold, trusler eller akut risiko.

Forslaget illustrerer dermed den afvejning, som § 29 b rejser mellem behovet for hurtig beskyttelse og hensynet til, at midlertidige indgreb i familielivet ikke hviler på et ensidigt eller utilstrækkeligt

²¹⁷ GREVIO, *Building trust by delivering support, protection and justice: Denmark, First thematic evaluation report*, Council of Europe, 17. december 2024, afsnittet “Custody and visitation proceedings”.

²¹⁸ Delebarnets Vilkår, “Krisecentre: Problemer ifht. det familieretlige område”, 2024; Foreningen Far, henvendelse af 1. juli 2025 om fortsat klage over systematisk brug af standard krisecentererklæringer, LIU alm. del, bilag 60, folketingsåret 2024-25.

²¹⁹ Se bl.a. Institut for Menneskerettigheder, *Høringssvar over udkast til ændring af forældreansvarsloven*, 22. august 2024; Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 28. august 2023, s. 44-47; Delebarnets Vilkår, “Krisecentre: Problemer ifht. det familieretlige område”, 2024.

²²⁰ Borgerforslag FT-20325, “Ændring af § 29b i forældreansvarsloven, så fædres retssikkerhed tilsikres i forbindelse med samvær med sine børn”, Borgerforslag.dk, startdato 2. juni 2025, slutdato 29. november 2025.

efterprøvet grundlag. Det kan derfor anvendes som retspolitisk eksempel, men ikke som dokumentation for misbrug af § 29 b eller for, at fædre generelt stilles ringere.

13.3. Sammenfatning

Perspektiveringen viser, at de retssikkerhedsmæssige spørgsmål, som afhandlingen har identificeret, også genfindes i den faglige og retspolitiske debat om anvendelsen af oplysninger fra krisecenterregi. Debatten kan ikke i sig selv bære konklusioner om misbrug af § 29 b eller om omfanget af strategiske krisecenterophold, men den viser, at spørgsmål om dokumentation, kontradiktion og efterprøvelse har fået selvstændig retspolitisk betydning.

Borgerforslag FT-20325 illustrerer denne udvikling, men ændrer ikke afhandlingens retsdogmatiske udgangspunkt. Det afgørende er fortsat ikke, om oplysninger fra krisecenterregi kan indgå i forældreansvarssager, men om deres konkrete indhold, tilblivelse og støtte i sagens øvrige materiale er tilstrækkeligt belyst, navnlig hvor oplysningerne får væsentlig, varig eller konsoliderende betydning for barnets kontakt og faktiske hverdag.

.

Del IV

Konklusion

14. Konklusion

Afhandlingen har undersøgt, hvordan hensynet til barnets bedste fastlægges og anvendes i forældreansvarssager om bopæl, samvær og anden kontakt, når oplysninger om krisecenterophold med børn indgår i grundlaget. Afhandlingen har endvidere undersøgt, om sådanne oplysninger gennem midlertidige afgørelser kan påvirke sagens faktiske og processuelle udgangspunkt, og om dette rejser retssikkerhedsmæssige spørgsmål samt spørgsmål om indirekte forskelsbehandling efter EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8.

Det konkluderes, at barnets bedste efter forældreansvarsloven udgør det afgørende kriterium, men at kriteriets åbne karakter indebærer, at vurderingen ikke kan adskilles fra det oplysningsgrundlag, som afgørelsen hviler på. Beskyttelse, stabilitet og kontinuitet, kontakt med begge forældre, samarbejdsevne og barnets perspektiv indgår som centrale hensyn, men uden et fast indbyrdes hierarki. Hensynenes vægt afhænger af sagens konkrete oplysninger og den sammenhæng, hvori de indgår.

Det konkluderes endvidere, at krisecenterophold ikke udgør et selvstændigt familieretligt kriterium og ikke i sig selv skaber en formodning for bestemte afgørelser om bopæl, samvær eller anden kontakt. Opholdet kan derimod få betydning som faktisk oplysningsmoment, navnlig hvor det belyser vold, beskyttelsesbehov, barnets aktuelle omsorgssituation eller den faktiske kontakt mellem barnet og den anden forælder. Oplysningernes vægt må bero på deres konkrete indhold, tilblivelsesgrundlag, aktualitet og efterprøvelighed.

Afhandlingen viser, at midlertidige afgørelser ikke formelt foregriber den endelige afgørelse. De kan imidlertid etablere en faktisk bopæls- eller kontaktmæssig situation, som senere får betydning under hensynet til stabilitet og kontinuitet. Herved kan et foreløbigt oplysningsgrundlag få indirekte betydning for den senere vurdering af barnets bedste. Dette rejser navnlig retssikkerhedsmæssige spørgsmål, hvor oplysninger fra krisecenterregi tillægges væsentlig eller konsoliderende betydning uden tilstrækkelig prøvelse, kontradiktion eller støtte i sagens øvrige materiale.

Det foreliggende materiale giver ikke grundlag for at fastslå en generel indirekte forskelsbehandling i strid med EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8. Materialet giver dog holdepunkter for, at fædre i praksis kan have vanskeligere ved at opnå den beskyttelses- og dokumentationsramme, som et krisecenterophold med børn kan medføre. Den menneskeretlige problemstilling opstår derfor navnlig, hvis oplysninger fra krisecenterregi tillægges selvstændig, varig eller konsoliderende betydning uden en tilstrækkelig konkret vurdering af oplysningernes grundlag og uden proportionalitetskontrol.

Afhandlingens samlede konklusion er, at krisecenteropholdets familieretlige betydning efter gældende ret ikke ligger i opholdet som sådant, men i den måde, hvorpå de oplysninger og midlertidige ordninger, der udspringer heraf, indgår i vurderingen af barnets bedste. Det er navnlig i dette samspil, at de retssikkerhedsmæssige og menneskeretlige spørgsmål opstår.

Retsforskrifter m.v.

Danske retsforskrifter

Bekendtgørelser

Bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder.

Vejledninger

Vejledning nr. 9404 af 26. juni 2020 om Familieretshuset.

Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Forarbejder og parlamentarisk materiale

Lovforslag nr. L 133 af 31. januar 2007, forslag til forældreansvarslov, Folketingstidende 2006-07.

Lovforslag nr. L 90 af 7. november 2018, forslag til lov om Familieretshuset, Folketingstidende 2018-19, 1. samling.

Lovforslag nr. L 94 af 29. marts 2023, forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love (Ændringer som følge af barnets lov, initiativret for adopterede børn, adoption uden samtykke fra fødslen, samvær med børn på kvindekrisecentre m.v. og fasttrack for godkendelse af plejefamilier m.v.), Folketingstidende 2022-23, 2. samling.

Lovforslag nr. L 104 af 7. februar 2024, forslag til lov om ændring af lov om social service og forskellige andre love (Ligestilling af krisecentertilbud til mænd m.v.), Folketingstidende 2023-24.

Lovforslag nr. L 66 af 24. oktober 2024, forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse, og forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer), Folketingstidende 2024-25.

Betænkning over lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, afgivet af Socialudvalget.

Høringssvar fra LOKK, gengivet i lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, bilag 1, *Høringssvar og høringsnotat*, 24. oktober 2024.

Hentet 10. marts 2026 fra: <https://www.ft.dk/samling/20241/lovforslag/L66/bilag/1/2924984.pdf>

Social- og Boligministeriet, *Høringsnotat vedrørende forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset*, gengivet i lovforslag nr. L 66, Folketinget 2024-25, bilag 1.

Hentet 10. marts 2026 fra: <https://www.ft.dk/samling/20241/lovforslag/L66/bilag/1/2924984.pdf>

Social-, Bolig- og Ældreministeriet, endeligt svar på SOU alm. del spørgsmål 457, folketingsåret 2024-25, 3. april 2025. Hentet 14. maj 2026

fra: <https://www.ft.dk/samling/20241/almudel/sou/spm/457/svar/2126696/3000114/index.htm>

Lovbekendtgørelser

Lovbekendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020 af forældreansvarsloven med senere ændringer.

Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 af forvaltningsloven med senere ændringer.

Lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025 af lov om social service med senere ændringer.

Lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019 af lov om Familieretshuset med senere ændringer.

Lovbekendtgørelse nr. 1298 af 7. november 2025 af retsplejeloven med senere ændringer.

Lovbekendtgørelse nr. 1010 af 23. juni 2023 af lov om Det Centrale Personregister med senere ændringer.

Love

Lov nr. 285 af 29. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Lov nr. 753 af 13. juni 2023 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love (Ændringer som følge af barnets lov, initiativret for adopterede børn, adoption uden samtykke fra fødslen, samvær med børn på kvindekrisecentre m.v. og fasttrack for godkendelse af plejefamilier m.v.).

Lov nr. 329 af 9. april 2024 om ændring af lov om social service og forskellige andre love (Ligestilling af krisecentertilbud til mænd m.v.).

Lov nr. 1688 af 30. december 2024 om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse, og forældre ansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Internationale retsforskrifter

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention af 4. november 1950.

FN's konvention om barnets rettigheder af 20. november 1989.

Internationale vejledninger, rapporter og komitémateriale

Council of Europe/European Court of Human Rights, *Guide on Article 14 of the European Convention on Human Rights and on Article 1 of Protocol No. 12 to the Convention*, 28. februar 2026.

Hentet 10. april 2026 fra: <https://ks.echr.coe.int/web/echr-ks/article-14>

GREVIO, *Building trust by delivering support, protection and justice: Denmark, First thematic evaluation report*, Council of Europe, 17. december 2024.

Hentet 14. april 2026 fra: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/denmark>

UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12, 20. juli 2009.

Hentet 18. februar 2026 fra: <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-12-2009-right-child-be-heard>

UN Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 14 (2013): The right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration*, CRC/C/GC/14, 29. maj 2013.

Hentet 18. februar 2026 fra: <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-14-2013-right-child-have-his-or-her>

Afgørelser

Danske afgørelser

Ugeskrift for Retsvæsen

U 2008.964 H.

U 2010.129 H.

U 2016.1491 H.

U 2018.332 H.

U 2024.2992 H.

U 2024.4556 H.

Højesteret

Højesterets dom af 4. marts 2025, BS-39232/2024-HJR, anonymiseret dom/bilag.

Højesterets kendelse af 22. september 2025, BS-21907/2025-HJR, anonymiseret kendelse/bilag.

Internationale afgørelser

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 12. juli 2001 i sag 25702/94, *K. and T. v. Finland*, ECLI:CE:ECHR:2001:0712JUD002570294.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 8. juli 2003 i sag 31871/96, *Sommerfeld v. Germany*, ECLI:CE:ECHR:2003:0708JUD003187196.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse af 6. januar 2005 i sag 58641/00, *Hoogendijk v. the Netherlands*, ECLI:CE:ECHR:2005:0106DEC005864100.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 13. november 2007 i sag 57325/00, *D.H. and Others v. the Czech Republic*, ECLI:CE:ECHR:2007:1113JUD005732500.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 22. januar 2008 i sag 43546/02, *E.B. v. France*, ECLI:CE:ECHR:2008:0122JUD004354602.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 22. marts 2012 i sag 30078/06, *Konstantin Markin v. Russia*, ECLI:CE:ECHR:2012:0322JUD003007806.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 24. maj 2016 i sag 38590/10, *Biao v. Denmark*, ECLI:CE:ECHR:2016:0524JUD003859010.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 10. september 2019 i sag 37283/13, *Strand Lobben and Others v. Norway*, ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD003728313.

Litteratur

Artikler

Marschall, Anja, "Skilsmisse og barnets bedste – før og nu, mellem hverdagsliv og politik", *Barn*, vol. 37, nr. 3-4, 2019, s. 65 ff.

Bøger

Bisgaard, Mette, Vibeke Lehmann Nielsen og Mogens Jin Pedersen, *Køn og ulighed i samværssager*, Aarhus Universitetsforlag, 2021.

Blume, Peter, *Retssystemet og juridisk metode*, 4. udgave, Djøf Forlag, 2020.

Christensen, Mads Bryde m.fl., *De juridiske metoder – ti bud*, 1. udgave, Karnov Group, 2021.

Danielsen, Svend, *Nordisk børneret II: Forældreansvar – en sammenlignende studie af dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk ret med drøftelser af harmoniseringsmuligheder og reformbehov*, Nordisk Ministerråd, Nord 2003:14, 2003.

Evald, Jens, *Juridisk teori, metode og videnskab*, 3. udgave, Djøf Forlag, 2024.

Rytter, Jens Elo, *Individets grundlæggende rettigheder*, 3. udgave, Karnov Group, 2019.

Rapporter, undersøgelser og praksisundersøgelser

Algren, Maria Holst, Bjarne Laursen, Sidsel P. Møller og Katrine B. H. Johansen, *Vold og overgreb i Danmark 2021 – Analyser baseret på Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2005, 2010, 2017 og 2021*, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2022. Hentet 12. marts 2026 fra: https://www.sdu.dk/sif/-/media/images/sif/udgivelser/2022/vold_og_overgreb_i_danmark_2021_v2.pdf

Broberg, Anders m.fl., *Stöd till barn som bevittnat våld mot mamma – Resultat från en nationell utvärdering*, Göteborgs universitet, Psykologiska institutionen, 2011. Hentet 12. marts 2026 fra: <https://www.uu.se/centrum/nck/kunskapsbank-om-vald/publikation?query=838>

Dahl, Karen Margrethe, *Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder 2022*, VIVE, 2023. Hentet 3. marts 2026 fra: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/foraeldres-oplevelse-af-de-familieretlige-myndigheder-4xk1132z/>

Dahl, Karen Margrethe m.fl., *Evaluering af den familieretlige reform fra 2019 – Hovedresultater*, VIVE, 2025. Hentet 15. februar 2026 fra: <https://www.vive.dk/media/pure/dx3joqnv/26753231>

Danmarks Statistik, “3.300 personer boede på krisecenter i 2024”, *Nyt fra Danmarks Statistik*, nr. 155, 3. juni 2025. Hentet 16. marts 2026 fra: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=53002>

Danmarks Statistik, “Næsten halvdelen af beboerne på krisecentre er børn”, *Bag tallene*, 6. juni 2025. Hentet 16. marts 2026 fra: <https://www.dst.dk/da/Statistik/udgivelser/bagtal/2025-06-06-naesten-halvdelen-af-beboerne-paa-krisecentre-er-boern>

Danmarks Statistik, *Statistikbanken*, tabel KRISE1, u.å. Hentet 16. marts 2026 fra: <https://www.statistikbanken.dk/KRISE1>

Det Kriminalpræventive Råd, “Ny undersøgelse: Partnervold rammer også mange mænd”, 13. december 2024. Hentet 12. marts 2026 fra: <https://dkr.dk/nyheder/2024/dec/ny-undersogelse-partnervold-rammer-ogsaa-mange-maend->

Familieretshuset, *Praksisundersøgelse af afslag på kontaktbevarende samvær*, 30. april 2025. Hentet 30. april 2026 fra: <https://www.ft.dk/samling/20241/almdel/sou/bilag/320/3015720.pdf>

Institut for Menneskerettigheder, *Høringssvar over udkast til ændring af forældreansvarsloven*, 22. august 2024. Hentet 20. februar 2026 fra: <https://menneskeret.dk/files/media/document/H%C3%B8ringssvar%20over%20udkast%20til%20%C3%A6ndring%20af%20for%C3%A6ldreansvarsloven.pdf>

Justitia, *Retssikkerhed når forældre går fra hinanden*, 28. august 2023. Hentet 3. marts 2026 fra: https://justitia-int.org/wp-content/uploads/2023/07/Rapport_Retssikkerhed-naar-foraeldre-gaar-fra-hinanden.pdf

Justitsministeriets Forskningskontor m.fl., *Befolkningens oplevede udsathed for vold og andre former for kriminalitet og overgreb i samfundet – Offerundersøgelserne 2005-2024*,

Justitsministeriet, 2025. Hentet 12. marts 2026 fra: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2025/04/Befolkningens-oplevede-udsathed-for-vold-og-andre-former-for-kriminalitet-og-overgreb-i-samfundet.pdf>

Lev Uden Vold, *Når mænd udsættes for vold i nære relationer – en undersøgelse af voldsudsathed blandt mænd på herberger og mandekrisecentre*, København, 2022. Hentet 12. marts 2026 fra: <https://levudenvold.dk/viden-om-vold/publikationer/rapport-nar-maend-udsættes-for-vold-i-naere-relationer-en-undersogelse-af-voldsudsathed-blandt-maend-pa-herberger-og-mandekrisecentre/>

Mandecentret, *Årsberetning 2022, 2023*. Hentet 10. april 2026 fra: <https://mandecentret.dk>

Mandecentret, *Årsberetning 2025, 2026*. Hentet 11. april 2026 fra: <https://mandecentret.dk>

Mandecentret, “Mænd udsat for partnervold skal have samme muligheder for hjælp som kvinder udsat for partnervold”, 14. juli 2025. Hentet 25. april 2026 fra: <https://mandecentret.dk/maend-udsat-for-partnervold/>

VIVE, “Alle voldsudsatte bør have lige ret til krisecenterplads, psykologhjælp og støtte til medfølgende børn”, 2022. Hentet 12. marts 2026 fra: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/alle-voldsudsatte-boer-have-lige-ret-til-krisecenterplads-psykologhjælp-og-stoette-til-medfoelgende-boern-4xk1p3nz/>

Øvrige kilder

Hjemmesider og øvrigt materiale

Borgerforslag FT-20325, *Ændring af § 29b i forældreansvarsloven, så fædres retssikkerhed tilsikres i forbindelse med samvær med sine børn*, Borgerforslag.dk, startdato 2. juni 2025, slutdato 29. november 2025, tilgået 1. maj 2026, <https://www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-20325>

Delebarnets Vilkår, “Krisecentre: Problemer i forhold til det familieretlige område”, 2024. Hentet 3. maj 2026 fra: <https://delebarnetsvilkaar.dk/krisecentre-problemer-ifht-det-familieretlige-omraade/>

Delebarnets Vilkår, “Når krisecentre påvirker børns virkelighedsopfattelse”, u.å. Hentet 3. maj 2026 fra: <https://delebarnetsvilkaar.dk/naar-krisecentre-paavirker-boerns-virkelighedsopfattelse/>

Folketingets Ombudsmand, *Myndighedsguiden – Partshøring*, u.å. Hentet 14. februar 2026 fra: <https://www.ombudsmanden.dk/myndighedsguiden/generel-forvaltningsret/partshoering/>

Foreningen Far, henvendelse af 1. juli 2025 om fortsat klage over systematisk brug af standardkrisecentererklæringer, LIU alm. del, bilag 60, folketingsåret 2024-25. Hentet 6. maj 2026 fra: <https://www.ft.dk/samling/20241/almdel/LIU/bilag/60/index.htm>

Mandecentret, *Botilbud*, u.å. Hentet 1. april 2026 fra: <https://mandecentret.dk/kommuner/botilbud/>

Mandecentret, *Visitation*, u.å. Hentet 20. april 2026 fra: <https://mandecentret.dk/visitation/>

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, *Riskbedömning i utredningar om vårdnad, boende och umgänge*, u.å. Hentet 10. april 2026 fra: <https://mfof.se/vardnad-boende-och-umgange.html>

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, *Vårdnad, boende och umgänge*, u.å. Hentet 18. april 2026 fra: <https://mfof.se/vardnad-boende-och-umgange.html>

Norwegian Ministry of Children and Families, *The Children Act*, u.å. Hentet 18. april 2026 fra: <https://www.regjeringen.no/en/documents/the-children-act/id448389/>

Anonymiserede sagsakter, bilag 1-4, indhentet fra advokatkontor med familieretligt speciale.
Materialet er behandlet i anonymiseret form.